

Saateks

Eesti integratsiooniprogrammi elluviimist iseloomustab suur järjekindlus. Me väldime järske kannapöördeid nii sisulistes põhimõtetes kui programmi teostamisse hõlmatud institutsioonide koostöösuhetes. See on teinud võimalikuks mõistmise ja usalduslikkuse süvenemise integratsiooniprotsessis osalevate rahvastikurühmade vahel, mis juba iseenesest on üks oluline märk Eesti ühiskonna sidususe tõusust.

Integratsiooni Sihtasutus on ses suhtes üks kesksemaid organisatsioone. Siin genereeritakse uusi ideesid ja suunatakse rohkete projektide hindamist ja teostamist. Koostöölepingud riigiasutuste ja muude organisatsioonidega võimaldavad ühiskonna laia hõlmatust lõimumisprotsessidesse ja nende paindlikku kulgemist. Vilumused ja kõrge töökultuur, mis selle tegelikult ju alles õige noore sihtasutuse töötajaskonnal välja on kujunenud, on väärtus omaette.

Tahan siinkohal tänutundes hea sõnaga meenutada Sihtasutuse juhti Mati Luike, kes 2005. aastal parimas töömehees meie hulgast ootamatult lahkus. Soovin jõudu uuele noorele juhile Tanel Mätlikule, kes on kiiresti suutnud juhtimise üle võtta ja asuda organisatsiooni edasi arendama.

Me analüüsimme korrapäraselt ja suure tähelepanuga lõimumisprotsesside kulgemist ja vajadusel muudame rõhuasetusi. Varasemast rohkem keskendume eri rahvastikurühmade võrdsete stardivõimaluste loomisele sotsiaalmajanduslikus sfääris ja ühtse infovälja tekitamisele. Samas jääb tõhus keeleõpe kõigi muude integratsiooniaspektide edukuse tagamise nurgakiviks, mis tähendab, et ka selles suhtes peame oma pingutusi veelgi suurendama.

Praegune programm lõpeb 2007. aastaga. Oleme alustanud uue programmi ettevalmistamist aastaks 2008–2013. Senised saavutused ja kogemused aitavad meil ette näha uusi esilekerkivaid vajadusi ja kavandada samme nende rahuldamiseks.

Paul-Eerik Rummo

Rahvastikuminister

Riikliku Integratsiooniprogrammi juhtkomitee ja MEISi nõukogu esimees

Sissejuhatus

Käesolev aastaraamat sisaldab ülevaadet Mitteleestlaste Integratsiooni Sihtasutuse (edaspidi Integratsiooni Sihtasutus) tegevusest ajavahemikus 1. jaanuar 2005–31. detsember 2005.

See aasta tõi kaasa valusa kaotuse, suri kauaaegne juhataja Mati Luik. Kaotasime särava kolleegi ja juhi, heade algatuste autori, rahvusvaheliselt tunnustatud spetsialisti.

Novembrikuus kinnitas sihtasutuse nõukogu ametisse uue juhataja, Tanel Mätliku, kes valiti välja avaliku konkursi käigus. Tanel Mätlik on aastaid osalenud Eesti integratsiooniprotsessi edendamises. Rahvastikuminister Katrin Saksa nõunikuna oli ta üks riikliku integratsiooniprogrammi väljatöötajaid.

Sihtasutuse tegevus jaotub tinglikult kaheks valdkonnaks:

Ühelt poolt tegeleb sihtasutus Eesti riigi poolt integratsiooni toetuseks eraldatud vahendite kavandamisega ja nende administreerimisega kasusaajatele projektitoetuste ja teenuste hangete näol. Paralleelselt toimub iseseisev projektide väljatöötamine ja teostamine: välisriikide ja -organisatsioonide poolt finantseeritavate projektide kavandamine, rahastamise taotlemine, projektide koordineerimine ja administreerimine.

Sihtasutuse tööd suunab 7-liikmeline nõukogu, mille esimees on rahvastikuminister Paul-Eerik Rummo. Nõukogu kavandab Sihtasutuse tegevust; korraldab Sihtasutuse juhtimist ja teostab järelevalvet selle tegevuse üle.

Administreeritavate vahendite kogusumma oli võetud kohustuste järgi (sõlmitud lepingud sh. välisabi kasutamiseks, nõukogu ja hindamiskomisjonide otsused vahendite eraldamisest,) 53,66 miljonit krooni. Sellest moodustasid riigieelarvelised vahendid 31,7 miljonit krooni, ning välisabi, mille väljamaksed teostati abiandja poolt, 21,96 miljonit krooni.

Riigieelarveliste vahendite kasutamine

Integratsiooni Sihtasutuse ja Siseministeriumivahelise rahastamise kokkuleppe raames korraldatud konkursid 2005. aastal:

- vene- ja kakskeelsete televisiooni saatesarjade hankekonkursi võitja AA Visiooni kavandatud telesaatesarjas saavad eesti ja vene koolinoored võimaluse testida oma teadmisi põnevas võistlusmängus. Sari jõuab ETV eetrisse 2006. aastal;
- rahvuskultuuriseltside konkursi kahe projektide esitamise vooruga toetati 34 projekti;
- projektikonkursi „Vabaduse teekond“ raames toetati 26 projekti;
- avatud (üld)konkurss; toetati 27 projekti erinevatest tegevusvaldkondadest.

Anti välja kolm arendusstipendiumit 2004. aasta edukate integratsioonialaste projektide läbiviijatele: MTÜ Tartu Haritlaste Liit, Narva Juhkentali kool ja MTÜ Ida-Virumaa Juudi Kogukond.

Haridusprogrammide Keskus

Haridus- ja Teadusministeriumi ja Integratsiooni Sihtasutuse vahel sõlmitud koostöökokkuleppe raames viis sihtasutuse Haridusprogrammide Keskus 2005. aastal läbi 7 projektikonkurssi, mille raames toetati 49 projekti ning 4 hanget.

Haridusprogrammide Keskuse kaudu korraldati koolieelses vanuses lastele eesti keele kui teise keele õpetamist, koolitati eesti keele kui teise keele õpetajaid, toetati eestikeelsele õppele üleminekut (õpetajakoolitus 20-le muukeelse kooli õpetajatele 40 ainepunkti ulatuses, 6 projekti „Muukeelne õpilane eestikeelses koolis“), eesti ja vene õppekeele koolide õppekava-arendustööd, täienduskoolitust vene õppekeele ja kakskeelse üldhariduskooli huvijuhtidele erinevate rahvuste eripära arvestamiseks koolis (32 in, 160 tunni ulatuses), täienduskoolitust 110-le eesti ja vene õppekeele üldharidus – ja kutsekoolide ühiskonnaõpetuse õpetajale ja 25-le vene õppekeele koolide ühiskonnaõpetuse õpetajale, uusimmigrantide perekondadest pärit laste kohanemist Eesti haridusasutustes 14 projekti kaudu, metoodikaalast täienduskoolitust rahvusvähemuste pühapäevakoolide õpetajatele (3 seminaari, kokku 60 õpetajat), rahvusvähemuste pühapäevakoolide ja rahvuskultuuriseltside emakeele õpet (kokku 8 pühapäevakooli), eesti- ja muukeelsete noorte ühistegevust (7 projekti, uuringud "Avatud Noortekeskuste olukorra kaardistamine" ja "Alaealiste asjade komisjoni hetkeolukorra kaardistamine"), eesti- ja vene õppekeele koolide õpetajate meediakoolitust (2 koolitust, 45 inimest).

Keelekümbluskeskus

Keelekümblusprogramm on oma viie tegutsemisaasta jooksul arenenud tugevaks ja häid tulemusi näitavaks programmik. Programm toimib Integratsiooni Sihtasutuse ja Haridus- ja Teadusministeeriumi vahel sõlmitud koostöökokkuleppe raames.

Keelekümbluskeskuse peamiseks ülesandeks on tagada liitunud institutsioonidele keelekümblusprogrammi arendamise vaatevinklist oluline koolitus, nõustamine ja õppevara; levitada keelekümblusprogrammi kohta infot ning koordineerida keelekümblusvaldkonna teadusuuringute läbiviimist HTMi poolt eraldatud eelarve piires.

2005. aastal liitus programmiga 4 varase keelekümbluse kooli ja 8 lasteaeda, seega on programmis nüüd 20 hilise keelekümbluse ja 12 varase keelekümbluse kooli ja 17 lasteaeda. Kümblusõppes osaleb üle 2500 lapse.

Kui 2002–2004 rahastati lasteaedade keelekümblusprogrammi välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ raames, siis alates 2005. aastast rahastatakse programmi riigieelarvest Keelekümbluskeskuse kaudu.

Toimus mitmepäevane koolitusseminar, mille korraldas oma liikmetele Keelekümbluse Lastevanemate Liit. Selle organisatsiooni ülesandeks on populariseerida keelekümblust ja edendada kakskeelset haridust.

Varase keelekümbluse programmile, kus eestikeelse õppega alustatakse lasteaedades või algklassides, omistati "keeleõppeprojekti Euroopa tunnuskiiri" (European Label).

Tunnuskiiri eesmärk on tõsta huvi ja motivatsiooni keeleõppe vastu; toetada keeleõppe valdkonna uuenduslikke projekte, tunnustada tegijaid ja tulemusi ning võimaldada kasulike kogemuste levitamist Euroopa riikides.

Rahvusvaheline koostöö

Phare programm

2005. aastal jõudis lõpule enamik Euroopa Liidu Phare programmi „Eesti keele õpe ja eestikeelne õpe muukeelsele elanikkonnale“ tegevusi. Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Integratsiooni Sihtasutuse vahelise koostöölepingu raames toetas programmi administreerimist Phare administratiivüksus.

Programmi peamised tulemused on järgmised:

- TÜ Narva Kolledžis töötati välja uued õppekavad vene koolide õpetajate koolituseks. Valmistati ette õpetajaid, kes oleksid valmis õpetama mitmekultuurilistes klassides ning viima venekeelses koolis tunde läbi eesti keeles.
- Eestikeelse aineõppe lisaeriala kursustel (40 AP mahus) koolitati 51 õpetajat kahes õppesuunas: ajalugu ja ühiskonnaõpetus ning loodusõpetus ja geograafia. Lisaks läbisid 100 õpetajat ja koolijuhti mitmekultuuriliste klasside juhendamise täienduskoolituse.
- Täienduskoolitust said ka 153 lasteaegade eesti keele kui teise keele õpetajat, kes koostasid koolituse käigus ka uusi õppematerjale laste keeleõppe mitmekesistamiseks.
- Tartu Ülikooli spetsialistid koostasid muukeelse õppekeele koolide 7.–9. klasside õpilastele eesti-vene seletavad sõnastikud 12 aines. Õppematerjalide eesmärgiks on aidata muukeelsete koolide õpilastel omandada kohustuslikke aineid.
- Kutsekoolide õpilaste tarbeks anti välja vene-eesti turismi- ja puhkesõnastik ja vene-eesti tervise- ja sotsiaaltöö sõnastik. Kuus eesti- ja kuus vene õppekeele kooli tegid omavahel koostööd, mille raames osales 31 õpetajat koolitusel ja praktilisel eesti kutsekoolis ning 99 õpilast said ajutiselt õppida eesti kutsekoolis.
- Hiliskeelekümbuse metoodika koolitusel osales 95 aineõpetajat. Töötati välja 1000 töölehte, mida õpetajad eri ainetundides saavad paljundada ja mille alusel ülesandeid teha. Hiliskeelekümbuse läbiviimist hõlbustas projekti käigus hiliskeelekümbuskoolide õppeklasside jaoks hangitud arvutid ning eestikeelne kirjandus koolide raamatukogudesse. Koostati ka keelekümbusprogrammide juhtimismudel.
- Finantseeriti kokku 11 erinevat projekti, mis toetasid mittetulundusühenduste sektori ja kohalike omavalitsuste integratsiooniteemalisi tegevusi.
- Jooksvalt toimus avalikkuse teavitamine integratsiooniteemast, muuhulgas tehti koostööd tööandjatega keeleõppealase info levitamiseks. Valmistati trükiseid keeleõppija abistamiseks ning auhinnati kõige aktiivsemaid keeleõppijaid täiskasvanute ja laste hulgas.
- Programmi raames tegeleti ka venekeelsete gümnaasiumite üleminekuga kakskeelsele õppele. Esindusliku küsitluse käigus kaardistati venekeelsete koolide olukord üleminekul mitmekeelsele õppele.
- Narvas korraldati suur perepäev InterFest 2005, mis oli suunatud eesti keele õppijatele. Toetati kakskeelsete tele- ja raadiosaadete tootmist. Raadio 4 eetris oli integratsiooniteemaliste raadiosaadete sari „Kontakt!” ja Eesti Televisioonis telesaadete sari „Dilemma”. Välja anti kuus kakskeelse ajalehe „Ruupor” numbrit.
- Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli ja Integratsiooni Sihtasutuse koostöös töötati välja kümme veebipõhist 2-ainepunktilist koolituskursust seeriast „Aineõpetus mitmekultuurilises klassis”.
- Programmi raames kompenseeriti 3881 eesti keele õppija kulud kokku ligi 6,2 miljoni krooni ulatuses.
- Ida-Virumaal, Tallinnas ja Harjumaal korraldati tasuta eesti keele kursused avaliku sfääri töötajatele ehk politseitöötajatele, meedikutele, päästetöötajatele, vanglatöötajatele ja muukeelsete koolide pedagoogidele. Kokku koolitati 1522 inimest.
- 5270 last osales suvisel keelepraktilisel keelesaagrites ja pereõppe projektides, 100 lapsele korraldati koolitus, kuidas kohaneda võõras kultuuris, 180 õpetajat ja projektijuhti osales spetsiifilisel koolitusel. Loodi komplekt töölehti keelesaagrite õpetajatele.

Struktuurifondid

2005. aastal käivitusid **Euroopa Liidu struktuurifondide** projektid "Eesti-sisesed tööjõulähetused keeleõppe eesmärgil" ja „ Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides”.

Projekti "**Eesti-siseseid tööjõulähetused keelepraktika eesmärgil**" eesmärgiks on tagada avalikus sektoris töötavatele muukeelsetele pääste- ja politseiametnikele tööks vajalik ning seadusega nõutud riigikeele oskus; tõsta parema keeleoskuse kaudu politsei- ja päästeametnike kindlustunnet tööturul. Peamiste tegevustena viiakse läbi eesti keele kursused 105 muukeelsele päästetöötajale ja 150 politseitöötajale Tallinnast/Harjumaalt ja Ida-Virumaalt ning 1 kuu pikkused töölähetused eestikeelsetesse piirkondadesse keelepraktika eesmärgil, milles osaleb 105 muukeelset päästjat ja 40 muukeelset politseinikku. Lisaks toimuvad 30 eestikeelse politseiniku lähetused venekeelsetesse piirkondadesse. Keelepraktikale eelneb koolitus kultuuridevahelisest suhtlemisest.

Teise projekti "**Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides**" raames saavad muukeelsed kutsekoolid terve komplekti uusi õppevahendeid. Kooliraamatu kogusid täiendatakse nii eesti keele õppeks kui ka eestikeelse eriala õppeks vajaliku õppekirjandusega. Korraldatakse eesti keele kursusi vene õpetajatele ja administratsioonile koos võimalusega praktiseerida eestikeelses töökeskkonnas. Eesti keele kui teise keele õpetajatele pakutakse täienduskoolitust erialakeele õpetamisest. Koolidele luuakse kaks käsiraamatut: kakskeelsele erialaõppele ülemineku käsiraamat, mille baasil korraldatakse ka kutsekooliõpetajate koolitust ning erialase eesti keele õpetamise käsiraamat. Õpetajatele korraldatakse õppematerjalide loomise alane arvutikoolitus, mis võimaldab õppetööd muuta tulemuslikumaks ja mitmekesisemaks.

Tõukefondide aastakonverentsil tunnustas Haridus- ja Teadusministeeriumaasta parimaid projekte. Sihtasutuse mõlemad projektid osutusid võitjateks kategoorias „Parimad lõimijad“.

Euroopa Liidu abiprogramm Üleminekufond (Transition Facility)

Integratsiooni Sihtasutus rakendab projekti „Kodakondsuseta isikute integratsiooni toetamine Eestis“. Projekti kogumaht aastateks 2005–2007 on 7,98 miljonit krooni, millest pool tuleb riigieelarvest ning pool Euroopa Liidult. Projekti vastutav partner on Riigikantselei (Rahvastikuminstri Büroo).

Projekti eesmärk on tutvustada määratlemata kodakondsusega Eesti elanikele naturalisatsiooni korras kodakondsuse taotlemise tingimusi. Projekti raames toimub otsepostituskampania ning valmistatakse ette ja viiakse läbi kodakondsuse taotlemise eksamiksid ettevalmistavad kursused 7000 täiskasvanule ja venekeelse kooli 3000 õpilasele.

Väiksemad rahvusvahelise koostöö projektid

- **Ameerika Ühendriikide Suursaatkond Tallinnas** toetas interaktiivse keeleõppeprogrammi „Kaunis külaline“ koostamist. „Kaunis külaline“ on kaasaegne õpitarkvara, mida saavad eesti keele õppimiseks kasutada 7.–12. klassi õpilased ning täiskasvanud keeleõppijad. Programm on mõeldud eelkõige iseõppijale, võimaldades eestikeelseid videoid vaadata, tekste kuulata ja lugeda ning harjutusi teha. Lisatud on ka interaktiivne eesti-vene sõnastik Komplektid CD-del jaotati kõikidele vene koolidele.
- Jätkus osalemine **Euroopa Komisjoni 6. raamprogrammi** 7. prioriteedi projektis „Kogukondlike konfliktide rahuprotsessid: konfliktide põhjuste mõistmisel konfliktide lahendamisele“. Projekti eesmärk on analüüsida kogukondlike konfliktide põhjuseid ja arenguid Euroopa Liidu liikmesriikides ja kandidaatriikides ning töötada välja vahendid ja valikud konfliktide lahendamiseks. Integratsiooni Sihtasutus osaleb koos Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi sotsioloogide ning välispartneritega võrgustikus, mida koordineerib Pariisi Interdistsiplinaarse Võrdleva Uuringu ja Sotsiaalteaduste Instituut.

Sihtasutus on muutunud oskusteabe keskuseks ning on astunud esimesed sammud, et oma kogemusi jagada ka rahvusvaheliselt. Sihtasutuse kutsel külastasid Eestit Montenegro ja Endise Jugoslaavia Vabariigi Makedoonia delegatsioon. Delegatsiooni õppevisiidi eesmärgiks oli integratsiooni protsessi juhtimise administratiivsete ja juriidiliste aspektidega tutvumine, sealhulgas vaadeldi lähemalt programmide elluviimist ning riigi ja kodanikeühenduste rollijaotust.

Sihtasutuse tegevusega käis tutvumas Gruusia integratsiooniminister Bestajeva, kellega kavandati võimalikku edasist koostööd.

Muud tegevussuunad ja projektid

- Valmis põhjalik sotsioloogiline uurimus, järjekorras kolmas „Integratsiooni üldmonitooring“, mille viis läbi Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi uurimisrühm. Uuringu tulemustest selgus, et integratsiooniprotsessi seni pidurdavateks teguriteks on nii eestlaste suletus ja kohati tõrjumine teiste rahvuste suhtes kui teiselt poolt eesti keele oskuse aeglane edenedamine eestivenelaste seas, seda eriti Ida-Virumaal.
- Euroopa Liidu Accession Facility projekti „Riikliku programmi vahehindang ja projektide raamplaan“ raames telliti riikliku integratsiooniprogrammi vahehindang ja uute projektide raamplani koostamine. Konsultatsioonifirma Ernst ja Young läbiviidud hinnangut kasutatakse lähtealusena konkreetsete meetmete väljaarendamiseks, mida finantseeritakse riigieelarvest ja välisabist, sh EL struktuurfondidest kaasfinantseeringuna Riikliku Arengukava järgmisel programmeerimis perioodil 2007–2013.
- Maikuu toimunud üle-euroopalisel integratsiooniseminaril esines ettekandega Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse juhataja Mati Luik. Tööseminaril käsitleti immigrantide eluasemeprobleeme ning vähemusgruppide juurdepääsu tervishoiu- ja sotsiaalteenustele. Kui-gi Euroopa Liidu maade võimalused sissesõitnute eluolu korraldada on erinevad, peaks kogemuste vahetamisest olema kasu, et ühtlustada pakutavate sotsiaalsete teenuste taset. Seminari ettekannete ja tööpadade põhjal täiendatakse Euroopa Komisjoni algatatud integratsiooni käsiraamatut, mis esmakordselt ilmus 2004. aastal. Praktilisse juhendraamatusse on koondatud immigratsiooni ja integratsiooniga seonduvad teemad valdkondade kaupa. Konkreetset näidet immigrantide eluolu korraldamisest kohalikul tasandil aitavad kujundada parimat praktikat vastavalt iga riigi eripärale.
- Euroopa Nõukogualgatusele oli 2005. aasta kuulutatud Kodanikuhariduse aastaks. Kodanikuharidus demokraatlikus ühiskonnas hõlmab eeskätt inimõiguste alast haridust, ühiskonnaõpetust ning rahualast ja kultuuridevahelist kasvatustööd. Integratsiooni Sihtasutus osales Kodanikuhariduse Aasta tähistamises, toetades ühiskonnaõpetuse õpetajate täienduskoolitust ja korraldades interaktiivset kodanikupäeva viktoriini. Haridusprogrammide Keskuse konkursi raames finantseeriti kodanikupäeva ja sallivuse teemalisi üritusi ning interaktiivsete ühiskonnaõpetuse alaste õppevahendite loomist.
- Aasta lõpus esitati taotlus Euroopa Sotsiaalfondi, et toetada muukeelsete gümnaasiumite ettevalmistamist üleminekul kakskeelsele õppele, sealhulgas korraldada õpetajate täienduskoolitust, õppematerjalide väljaandmist ning teavitamist.
- 2005. aastal alustas sihtasutus koostöös Riigikantseleiga ettevalmistusi rahvusvähemuste kultuuriseltside ja kunstikollektiivide ning nende katusorganisatsioonide baasfinantseerimise korraldamiseks 2006. aastal.

I alamprogramm "Haridus"

Riikliku integratsiooniprogrammi „Haridus“ tegevuste kavandamisel on aluseks kaks põhieesmärki:

- a) põhikooli lõpetanu on ühiskonnapädev ja valdab eesti keelt kesktasemel;
- b) keskhariiduse omandanud noored valdavad eesti keelt olme- ja töösuhtluseks vajalikul määral, suudavad õppida eesti keeles.

I.1. MISSIOON: kujundada eesti keele kui teise keele õppesüsteem, kus rakendatakse mitmekesist ja tänapäevast õppevara ning keelte koosmõju arvestavaid keele õppimise malle, et muukeelsed lapsed ja noored omandaksid eesti keele motiveeritult ning tulemuslikult

I.1.a. Koolieelses vanuses lastele eesti keele kui teise keele õpetamine

Keeledidaktika arendamine, keeleõppe metoodikate, õppekavade ja õppevara väljatöötamine, koolitajate koolitus

1–3. ja 6 Muukeelsetele koolieelses vanuses lastele eesti keele kui teise keele õppe süsteemi väljatöötamine ja selle arendamine, eesti keele kui teise keele õppe alaste õppematerjalide koostamine, väljaandmine, eesti keele kui teise keele õpetajate täienduskoolitus

Phare programm – 247 216 kr

EESTI KEELE OSKUSE ARENDAMINE LASTEAEDADES

TÜ Narva Kolledži korraldatud täienduskoolituse kursuse läbisid 153 lasteaedade eesti keele kui teise keele õpetajat, kes koostasid koolituse käis ka uusi õppematerjale laste keeleõppe mitmekesistamiseks.

Lasteaias on loomapäev.

VALMINUD MATERJALID:

- (1) „Eesti keele kui teise keele õpetamine koolieelses lasteasutuses: võõrkeeleeõppe meetodid, mängud ja harjutused.”
Materjalis käsitletakse erinevaid keeleõppemeetodeid, mis on täiendatud erinevate mängude ja harjutustega ning on sobilikud koolieelses eas lastele kasutamiseks.
- (2) „Lugude jutustamine keeleõppes”.
Materjal annab ülevaate meetodist, kuidas läbi erinevate lugude jutustamise on võimalik eesti keelt kui teist keelt õpetada koolieelses lasteasutuses. Kogumik sisaldab 41 erinevat lugu koos metoodiliste näpunäidetega. Autoriteks on 41 täiendkoolituse läbinud õpetajat.
- (3) „Eesti keele õppimist toetav pildiseeriade sari.”
Materjal sisaldab eestikeelseid luuletusi, värvilisi pilte õpetajale ning must-valgeid lastele. Samuti on kaasas metoodiline juhend. Must-valged pildid on mõeldud lastele ise värvimiseks ja joonistamiseks. Seega on tegemist ka käeliselt aktiivse õppematerjaliga.

Haridusprogrammide Keskus – 958 704 kr

ÕPPEMATERJALID

TÜ Narva Kolledžiga 2003. aastal sõlmitud riigihankelepingu „Koolitustellimus koolieelsetes lasteasutustes eesti keele kui teise keele õppe aluste loomiseks ja koolitajate koolitamiseks” raames koostati järgmised materjalid:

- eesti keele kui teise keele õpetamise programm koolieelses vanuses lastele;
- koolieelse lasteasutuse õpetaja põhikoolituse eesti keele kui teise keele õpetamise mooduli õppekava;
- koolieelse lasteasutuse eesti keele õpetaja täienduskoolituse õppekava;
- eesti keele kui teise keele õppimist ja õpetamist soodustava keskkonna kirjeldus koolieelses lasteasutuses ning selle loomist toetavate materjalide kirjeldused;
- piirkondliku keeleõppekeskuse mudeli kirjeldus;
- õppematerjalid koolieelses vanuses lastele eesti keele kui teise keele õppimiseks ning nende juurde kuuluv õpetajaraamat;
- õppematerjal koolieelse lasteasutuse õpetaja põhikoolituse eesti keele kui teise keele õpetamise mooduli ja täienduskoolituse läbiviimiseks.

Ülalnimetatud materjalid on läbinud sisulise ja keelelise toimetamise ning ootavad trükkimist, elektroonilist ülespanekut või muul moel sihtrühmadele edastamist. Materjalid edastati ka haridus- ja teadusministrile.

Novembris 2005 kuulutati välja avalik trükihange järgmiste materjalide kujundamiseks, küljendamiseks ja trükkimiseks:

- kakskeelne infomaterjal lapsevanemale *Eesti keel varakult selgeks – mängides, lauldes ja suheldes!*, tiraaž 14 150 eksemplari;
- kakskeelne infomaterjal lasteaiaõpetajatele ja abiõpetajatele *Kaheksa küsimust eesti keele õppe kohta*, tiraaž 1 150 eksemplari;
- õpetajaraamat (töölehtede lisana õpetajale metoodiliste juhendite andmiseks), tiraaž 1 150 eksemplari;
- õpperaamat *Õppematerjal koolieelse lasteasutuse eesti keele kui teise keele õpetajate põhija täienduskoolituseks*, tiraaž 350 eksemplari;
- töölehed eesti keele kui teise keele õpetamiseks koolieelses vanuses lastele, tiraaž 5 näidis-eksemplari.

Konkursi tulemusena sõlmiti leping AS Atlex'iga. Materjalid valmivad aprillis 2006 ning jagatakse sihtrühmadele tasuta. Töölehtede täistiraazi trükkimiseks viiakse 2006 kevadel läbi hankekonkurss.

ANNOTATSIOONID

Septembris 2005 valmisid koolieelses vanuses lapsele eesti keele õppeks sobivate lisamaterjalide annotatsioonid, mis on elektrooniliselt üleval EKTKÕLi kodulehel www.eestikeelteisekeelena.ee ja MEISi kodulehel www.meis.ee. Materjale täiendatakse edaspidi vähemalt üks kord aastas.

PROJEKTIKONKURSS „MUUKEELSE LAPSE EESTI KEELE ÕPE KOOLIEELES LASTEASUTUSES“

Avaliku projektikonkursi „Muukeelse lapse eesti keele õpe koolieelses lasteasutuses“ raames eraldi toetus 10-le taotlejale. Konkursi eesmärgiks oli toetada muukeelsete laste eesti keele õpet koolieelsetes lasteasutustes. Konkursi raames rahastatakse kohalike omavalitsuste ja koolieelsete lasteasutuste tegevust 2005/2006 õppeaastal: õpetegevuste läbiviimist, õppematerjalide ja -vahendite soetamist, õpetajate töötasu ja täienduskoolitust.

SEMINARID, INFOPÄEVAD

Toimus infopäev konkursi „Muukeelse lapse eesti keele õpe koolieelses lasteasutuses“ edukalt läbinud projektide juhtidele. Infopäeva eesmärgiks oli tutvustada projektiaruandluse koostamist.

I.1.a.7 Valdkonna uuring

Haridusprogrammide Keskus – 74 760 kr

Vt I.1.d.1 kordusuuring „Eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias“

I.1.a.8. Eesti keele kui teise keele õppematerjalide mitmekesistamine

*Ameerika Ühendriikide Suursaatkond – 408 073 kr
Siseministeerium – 148 315 kr*

„Kaunis külaline“ on kaasaegne õpitarkvara, mida saavad eesti keele õppimiseks kasutada 7.–12. klassi õpilased ning täiskasvanud keeleõppijad. Programm on mõeldud eelkõige iseõppijale, võimaldades eestikeelseid videoid vaadata, tekste kuulata ja lugeda ning harjutusi teha. Lisatud on ka interaktiivne eesti-vene sõnastik. Õppekomplektide tiraaž oli 1500 eksemplari. Komplektid jaotati kõikidele vene koolidele.

I.1.b. Keelekümblusprogrammi väljatöötamine, arendamine ja rakendamine

I.1.b.1. Keelekümblusprogrammi rakendamine ja arendamine

Keelekümbluskeskus – 5 010 269 kr

Keelekümblusprogrammi on kaasatud 32 kooli ja 17 lasteaeda üle Eesti. kaksteist kooli on seotud vabariikliku keelekümblusprogrammi (edaspidi VKK) ja kaks kümmend – hiliskeelekümblusprogrammi (edaspidi HKK). Kokku on programmi 2005/06. õppeaastal kaasatud 2552 last. Keelekümblust on kajastatud meedias märkimisväärselt ning seeläbi on tõusnud programmi tuntus avalikkuse silmis. Keskuse kodulehekülge külastas aruandeaastal 24 793 külastajat; 563 072 pöördumist.

Keelekümbluskeskus juhendus 2005. aastal strateegilisest plaanist aastateks 2004–08, mis on koostatud koostöös erinevate sidusrühmadega ja kinnitatud Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse nõu-

kogus. 2005. aasta prioriteetideks olid Phare programmi raames rahastatud HKK programmi arendamise koordineerimine ning keelekümblusprogrammi võrgustiku ja nõustamissüsteemi arendamine.

Edukalt on oma töö käivitanud ka 2004. aasta lõpus loodud Keelekümblusprogrammi Lastevanemate Liit.

KKE töötajad on külastanud vähemalt kord õppeaasta jooksul kõiki programmiga liitunud lasteaedu ja koole, hindamaks programmi põhimõtete järgimist ja tunnustamaks saavutusi.

2005. aastal arendas keskus koostööd haridusametnikega – viidi läbi mitmed seminarid KOVide ametnikele, toimus infopäev maakondade haridusosakondade juhatajatele, regulaarselt arutati programmi ja keskuse tegevusega seotud küsimusi HTMi töötajatega. Nende arupidamiste tulemusel on selgemini teadvustatud keelekümblusprogrammi arendamise partnerlus ja partneritevahelised vastutused.

2005. aastal toimus Phare programmi toetusel kaks keelekümbluskonverentsi, milles osalesid keelekümbluskooolide ja lasteaedade esindajad. Konverentsi korraldajate põhieesmärgiks oli keelekümblusprogrammi haridusasutuste võrgustiku ideede läbitöötamine. Koolid ja lasteaedad on viinud läbi mitmeid omaalgatuslikke ühisüritusi, mis soodustavad programmi arengut ja levikut.

2005. aastal on tõusnud keelekümblusega seotud meediaviidete arv, samuti on oluliselt tõusnud programmiväliste koolituste ja seminaride arv, kuhu keelekümblusprogrammi kaasatud eksperte infot jagama kutsutakse. Keelekümblusprogrammi on arvukalt kajastatud nii televisioonid, raadios kui ka kirjutavas pressis. Meediakajastused on olnud nii positiivset informeerivat laadi kui ka programmi väljakutseid esile tõstvad. Meedia huvi ja viited aitavad kaasa programmi arengule.

1.1.b.2. Haridustöötajate koolitusprogramm ja õppematerjalid keelekümbluskooolides

Phare programm – 4 474 928 kr

2004. aastal alustati VKK klasside jaoks ilmunud 6 õpikust ja töövihikust koosneva komplekti uuendamist kordustrükiks. 2005. aastal ilmusid I klassi õpiku ja töövihiku esimesed osad, kirjastusele on üle antud I klassi õpiku ja töövihiku teise osa käsikirjad, kujundajale on üle antud II klassi õpiku ja töövihiku mõlemad osad. VKK koolidest on kogutud 40 töölehte, mida arendatakse edasi õpetajate metoodikakoolitustel.

Lasteaedade programmi jaoks on suurendatud suureformaadiliste raamatute hulka: eesti keelde on tõlgitud 7 võõrkeelse raamatu tekstid ning eestikeelsed tekstid lisatud 37 raamatusse (Kanada annetatud raamatud). Iga lasteaia keelekümblsruhm (25) on saanud 1000 ühikut eestikeelse õppe rakendamist toetavaid õppematerjale (raamatud, plakatid, sõnakaardid jne) ning erinevaid materjale õppevahendite valmistamiseks. Õppevahendite valmistamist suunatakse õpetajate metoodilistes koolitustes.

HKK koolide 7.–9. klassile on 2005. aastal keskuse suunamisel koostatud ja kujundatud 650 töölehte, millele lisandusid 500 töölehe kavandid. 9. klassi õppevara autorite leidmiseks viidi läbi avalik konkurss. 8. klassi töölehed ja vajalik lisa 7. klassile (1010 töölehte 11 õppeaines), samuti töölehtede kasutamist suunav metoodiline juhend (61 lk) koostati Kesk-Eesti Arenduskeskuse juhendamisel Euroopa Liidu Phare programmi raames. KEA juhendamisel koostatud materjalidest on soetatud keskusse koolidesse levitamiseks töölehtede komplektid paberkandjal ja CDI 50 eksemplaris.

On valminud põhikooli 6.–9. klassi töölehti tutvustav infoleht ja digiesitlus Töölehed on kättesaadavad Keelekümbluskeskuse veebileheküljel www.kke.ee.

I.1.b.3. Tehnika ja õpetamismaterjalide hankimine keelekümbuskoolidele

*Phare programm – 1 957 171 kr
Haridus- ja Teadusministeerium – 649 778 kr*

Hiliskeelekümbusprogrammiga liitunud koolidele hangiti raamatuid, teatmikke, tehnikat jm vahendeid, mis soodustavad keelekümbusklasside õpilaste keeleõpet.

I.1.b.5. Hiliskeelekümbus (programmi laienemine lisaks 16 kooli – koolide valik, nõustamine ja nõustamissüsteemi väljatöötamine, õpetajate, koolijuhtide, haridusametnike ja koolipidajate koolitus

Phare programm – 654 912 kr

2005. aastal viidi Keskuse korraldusel läbi koolitusi 346 tunni ulatuses. Koolitustes osales kokku 260 pedagoogi (nende hulgas nii õpetajaid kui ka koolijuhte). 2005. aasta üheks koolitusprioriteediks oli keelekümbusprogrammi nõustamissüsteemi käivitamine. Toimunud on 245 nõustamistundi, mille hulka kuulusid kõikide programmiga liitunud koolide ja lasteaedade visiidid (tunnianalüüsid, ümarlauad õpetajatega, programmi arengut käsitlevad tööpajad juhtidega). Nõustamissüsteemi arendamiseks oli kaasatud ka Phare projekti raames Kesk-Eesti Arenduskeskus: Phare programmi raames toimunud nõustamiskordi oli 384..

Lasteaeda keelekümbusprogrammi raames aastal 2005 on läbi viidud **116** koolitustundi, millest võtsid osa 98 õpetajat, 20 õpetaja abi; 19 juhatajat, KOVide esindajat ja metoodikut. On käivitunud nõustamissüsteem. Lasteaeda programmi nõustajad (4) on külastanud iga lasteaed ning andnud tagasiside 20 õpetajatele. 3-päevasel Soome õppereisist (Tallinna Haridusameti toetusel) võtsid osa 18 õpetajat ja juhatajat Tallinna kümbuslasteaedadest.

2005. aastal koostati keskses õppekava õppealajuhatajatele "Toetavahetu tagasiside. 5-minuti vaatluse meetod". On välja koolitatud ka eelnimetatud õppekava alusel koolitust läbiviivad koolitajad.

Keelekümbuskeskuse läbiviidav või korraldatav koolitus on eelkõige suunatud programmi koolide juhtidele ja õpetajatele. Keskus on jätkuvalt koolitanud (2005. a HKK koostöös Kesk-Eesti Arenduskeskusega) kõikide pilootkoolide ja –lasteaedade õpetajaid keelekümbusmetoodika ning õppetöö planeerimise teemadel. Koolijuhtide koolitus on keskendunud programmiga seotud muutuste juurutamisele koolis ning õpetajate toetamise tulemuslikumale korraldusele. Olulist rolli on mänginud ja koolimeeskondade koolitamine, mille eesmärgiks on koolide arengukavade uuendamine ja tõhusam kasutamine koolide juhtimise vaatevinklist kooliprogrammi arendamisel.

I.1.b.7. Keelekümbusprogrammi tutvustamine, kakskeelse õppe reklaam

Siseministeerium – 50 000 kr

Kanada-Eesti koosrahastamisel valmis 10-osaline film "Keelekümblejad", mille eesmärk on tutvustada keelekümbusmetoodikat ja programmi õpilaste tulemusi.

Film kajastab varase keelekümbuse programmi vanimaid õpilaste, 4.klassi laste tegemisi koolis ja väljaspool kooli – nende endi ja nende vanemate suhtumist programmi ning Eesti elusse tervikuna.

Filmitud materjali kasutades valmis lühifilm "Seitse kevadist hetke".

I.1.b.8. Keelekümbaluselased teadusuuringud

Valmis varase keelekümbuluse jätkusuutlikkuse uuring, mis võttis kokku nelja esimese keelekümbuluse programmiga liitunud kooli kogemused programmi rakendamisel ja arendamisel. Uuring näitas, et keelekümbuluse programm on koolides edukalt rakendunud ning tõi välja, et programmi suurimateks väljakutseteks lähiaastatel on kvalifitseeritud õpetajakaadri leidmine, koostöö erinevate programmiga seotud instantside vahel ning koolisisese ja -välise nõustamissüsteemi arendamine. Uuringu aruandes välja toodud soovitud osad on sisse viidud Keelekümbulusekeskuse 2006. aasta tegevuskavasse.

2005. a kevadel esitas Tartu Ülikooli Pedagoogikalektori Hiie Asseri juhitud töörühm aruande keelekümbuluse õpilaste õpitulemuste analüüsist. Valimit VKK klasside õpilastest ja kontrollgruppidest (tava eesti ja tava vene õppekeele klassid) testiti kolm korda õppeaasta jooksul. Kokkuleppel Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusega viidi I kooliastme lõpus läbi tasemetööd ning nende analüüs. Lapsevanemate hulgas korraldati kaks küsitlust. Uuringud näitasid, et programmi rakendamine Eestis on olnud edukas ning laste teadmised vastavad riiklikus õppekavas esitatud normidele ning keelekümbuluse programmi poolt püstitatud keeleliste eesmärkidele.

Hilise keelekümbuluse õpitulemuste ja lapsevanemate hoiakute uuringus osalesid kahe aastakäigu õpilased ja nende vanemad. I aastakäigu moodustasid hilise keelekümbuluse programmiga 2003. aastal ühinenud 4 keelekümbuluse klassi, 2 eesti ja 2 vene kontrollrühma, kes sel õppeaastal õppisid 7. klassis. II aastakäigu moodustasid 12 programmiga 2004. aastal liitunud klassi, 3 eesti ja 2 vene kontrollrühma, kes sel õppeaastal õppisid 6. klassis. HKK uuring on kestnud kaks aastat – uuringu abil on kogutud baasandmed, järeltule tegemiseks ei ole veel piisavat võrdlusinfot, kuna programm on alles liiga noor. Uuring jätkub järgnevatel aastatel, mil saab juba hakata ka tulemusi esile tooma.

Vahetund keelekümbuluskoolis.

SUVEKOOL TÄISKASVANUTELE

Maailises Varemurru kohakeses, 63 kilomeetrit Pärnust, toimub 11–14 juunini esmakordselt keelekümblusprogrammis osalevate laste vanematele mõeldud suvelaager. Ida-Viru maalt registreerus osalejaid 76: nii lapsi kui lapsevanemaid.

Suvekooli organisatoriteks on Keelekümbluskeskus ja Lapsevanemate Liit. Osalevad ka haridus- ja teadusministeeriumi ning integratsiooni sihtasutuse esindajad. Neljapäevase laagri käigus saadakse nii teoreetilisi teadmisi kui proovitakse keelekümblust ka omal nahal.

Aleksandr Komšin

Info press 11.06.2005

I.1.c. Õppetöövälised keeleõppemallid, keeleõpe laagrites ja peredes

I.1.c.19. Keelelaagrite ja pereõppe korraldamine, keelelaagri- ning pereõppemudeli koolitus õpetajatele/projektijuhtidele, õppematerjalide väljatöötamine ja kirjastamine

Siseministeerium – 3 849 523 kr

Phare programm – 5 193 917 kr

Keelelaager koondab mitte-eestlastest ning eestlastest noored tegevusse, mille eesmärgid on tсандada keele- ja kultuuribarjääre, arendada suhtlusoskust, motiveerida eesti keele õppimist ning äratada selle vastu huvi. Pereõppe projektis võivad teismelised mitte-eestlased viibida keskmiselt ühe nädala kuni kaks kuud eesti perekonnas ning aktiivselt osaleda perekonna elus.

2005. aastal osales koolivälistes keeleõppe projektides 5036 last.

EL Phare eesti keele õppe projekt toetas 27 keelelaagri, 6 pereõppe ja 28 noorte koolivälise keeleõppe projekti.

Projektide raames viibisid muukeelsed lapsed suvel vähemalt 12 päeva eestikeelses peres või suvelaagris, mille programmi kuulus eesti keele õpe. Sügisel ja talvisel koolivaheajal korraldati lastele erinevaid kooliväliseid keeleõppe projekte.

Keelelaagrite õpetajatele ja laagri- ja pereõppeprojektide organisatoritele korraldati projekti käigus koolitusi, kus õpiti koostama ja esitama projektitaotlusi ja teostama efektiivset finantsaruandlust.

100 keelelaagri õpetajat ja 20 projektijuhti said haridusministri määruses (nr. 51; 13.09.04) nõutava projektlaagri kasvataja või siis laagrijuhi kvalifikatsioonikoolituse.

100 keelelaagrites osalenud last osales oktoobris korraldatud koolitusel, mis käsitles sallivust erinevate kultuuride suhtes.

Keelelaagrite õpetajatele koostati metoodiline abimaterjal – 56 töölehte – keeleõppe paremaks teostamiseks keelelaagris. Töölehed täiendavad 2003. aastal avaldatud „Keeleõpetaja laagri raamatut“ (S. Laidla, Ü. Lennuk, Tallinn 2003) ja sisaldavad sõnakaarte, grammatikaharjutusi, praktilisi ülesandeid keelekeskkonnas. Töölehed avaldati internetis Integratsiooni Sihtasutuse koduleheküljel www.meis.ee. Töölehtede tutvustamiseks korraldati projektijuhtidele ja õpetajatele ühepäevane seminar.

Projektide läbiviimise ja tulemuste hindamiseks viidi läbi monitooringud kõikides laagriprojektides ning enamikes pereõppet läbiviivates peredes.

I.1c.20 Eesti keele laagrid etnilistele eestlastele

Riigikantselei – 514 762 kr

Laagrite eesmärk on rahvusliku ühtekuuluvustunde ja eestluse kui keelelise ja kultuurilise identiteedi igakülgne toetamine.

2 laagriprojektis osales 58 välis-eesti noort Lätist, Leedust, Valgevenest, Ukrainast, Venemaalt (Peterburg, Moskva, Ülem-Suetuk, Krasnojarsk) ja Abhaasiast.

Mõlemas laagris viibisid ka kohalikest eestlastest tuginoored.

10 laagripäeva jooksul toimusid mitmed ekskursioonid mööda Eestit, külastati kontserte, viidi läbi palju eestlaste tänapäeva elu tutvustavaid üritusi.

2005. aastal valiti lapsed ja noored suvistesse laagritesse koostöös endise Nõukogude Liidu territooriumil asuvate eesti seltsidega, samuti Ülem-Suetuki kooli ja Riia Eesti Kooliga.

RAIESMAA TALUS ÕPPIS KEELT 28 LAST

Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus tõmbas keeleõppesuvele joo-ne alla, 37 laagrivahetuses õppis eesti keelt 1253 Eestis elavat muukeelset last.

Pärnumaal korraldas keelelaagri Häädemeeste valla Raiesmaa talu, kus kahes vahetuses täiendas eesti keele oskust 28 muukeelset last.

Laagrisuve kokkuvõtte märgib, et Raiesmaal oli laagrielu huvitava programmiga, mis sisaldas seikluslikku ja põnevat tegevust looduses. Lapsed said tegelda nii talutöö (eriti võlus noormehi talutöös traktori ja muude masinate kasutamine) kui loomadega.

Pärnu Postimees 22.11.2005

I.1.d. Eesti keele kui teise keele õpetajad

I.1.d.1 Eesti keele kui teise keele õpetajate täienduskoolitus ja teavitamine

Haridusprogrammide Keskus – 422 930 kr

EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPETAJATE LIIDU (EKTKÕL) TOETAMINE

EKTKÕLi tegevust toetab HPK alates 2001. aastast. 2005. aastal tegutsesid piirkondlikud keskused iseseisvate koolituskeskustena nii Tallinnas, Tartus kui Kohtla-Järvel, pakkudes eesti keele kui teise keele õpetajatele erialast täienduskoolitust ja nõustades neid metoodika vallas. Keskused toetasid ka aineseksioonide tööd, eesmärgiga kaasa aidata ainealase pädevuse tõstmisele. Valmis uus kodulehekülg www.eestikeelteisekeelena.ee.

Juunis 2005 toimus EKTKÕLi ja vene lasteaedade eesti keele õpetajate ühiskoosolek, kus otsustati liidu tegevustesse kaasata lasteaiaõpetajad. Loodi EKTKÕLi tegevussuuna „Keeleõpetus lasteaias“ töörühm, mis toetab eesti keele õpetamist lasteaias.

EKTKÕLi liikmed alustasid detsembris 2005 kahe uuringu läbiviimist:

1. kordusuuring „Eesti keele kui teise keele õpetamine lasteaias“, mis annab ülevaate lasteaedade eesti keele õpetajate hariduslikust taustast ja kaardistab nende täienduskoolituse vajaduse. Uuringu tulemused valmivad juunis 2006. Läbiviijaks on EKTKÕLi tegevussuuna „Keeleõpetus lasteaias“ töörühm;
2. „Eesti keele kui teise keele õpetamine koolis“ annab ülevaate muukeelse kooli eesti keele kui teise keele õpetajate hariduslikust taustast, nende täienduskoolituse vajadusest ja valmisolekust õpetada eesti kirjandust eesti keeles. Uuringu tulemused valmivad märtsis 2006.

ÕPPEMATERJALID

Valmis lugemisülesannetega tekstikogumik *Lugeda on lahe*. Harjutusvara on CD-ROMil. Kogumiku toimetaja on Ene Peterson, koostajad eesti keele kui teise keele õpetajad. Tekstid on jaotatud kooliastmete järgi, nende valikul on lähtutud eesti keele ainekava temaatikast. Tekstide juurde on lisatud nii lugemiseelsed, -aegsed kui ka -järgsed ülesanded.

■ Suve- ja talvekool

Jaanuaris viidi läbi eesti keele kui teise keele õpetajate metoodikaalane talvekool Võrus (osales 32 eesti keele kui teise keele õpetajat). Augustis toimus eesti keele kui teise keele õpetajate suvekool Pärnumaal, kus 40 eesti keele kui teise keele pedagoogi said nii metoodika (eesti kirjanduse õpetamine vene koolis), uimastiennetustöö ja õpetaja enesejuhtimise alast täienduskoolitust.

■ Koolituspäevad:

„Uued õppematerjalid ja metoodilised võtted“

Märtsis, septembris ja oktoobris toimusid koolitused Narvas, Tallinnas, Tartus ja Kohtla-Järvel. Kaheksal koolituspäeval osales ühtekokku 145 õpetajat. Tutvustati 4 erinevat metoodilist materjali.

Interaktiivse eesti keele õppeprogrammi „Kaunis külaline“ tutvustamine

Aprillis toimunud koolitusel osales 59 õpetajat.

Koolituspäev „Eesti kirjandus – igav liiv ja tühi väli?“

Virumaa keskus korraldas novembris koolituspäeva eesti kirjanduse metoodikast. Osales 26 õpetajat.

Õpetajad õpivad suvel.

I.3. MISSIOON: luua koolides tingimused, mis tagaksid õpperühmade eestikeelse töö ning kooli lõpetajate eesti keele kui teise keele kui teise keele oskuse olme- ja töösuhtluseks vajalikul tasemel, et õppurid integreeruksid eesti ühiskonnas

I.3.a. Üleminek eestikeelsele õppele

1, 3, 4. Õpetajate õppeprogrammi uute koolitusmudelite väljaarendamine, õppeprogrammi jaoks koolitusmaterjalide väljatöötamine ja kirjastamine (sh 7–9 klassile täiendavad õppematerjalid, sh. ajalooõpetuses); sõnaseletavate ainesõnastike koostamine ja väljaandmine. Õppematerjalide koostamine kakskeelsele aineõppele üleminekuks gümnaasiumiastmes (õpetajaraamat töölehtedega).

EL PHARE eesti keele õppe projekt – 897 955 kr

Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli ja Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse koostöös töötati välja kümme veebipõhist 2-ainepunktilist koolituskursust seeriast „Aineõpetus mitmekultuurilises klassis“. Koolituskursused on mõeldud eesti keeles õpetavatele aineõpetajatele/pedagoogikatudengitele, kes peavad tulema toime olukorras, kus klassis on lisaks eesti keelt emakeelena kõnelevatele õpilastele ka teisi erineva keele- ja kultuuritaustaga õpilasi. Muukeelsete õpilaste suure osakaalu või enamusega klassis eesti keeles ainete õpetamine nõuab õpetajalt erilist metoodikat ja oskusi – kursused on seega teretulnud täiendus mitmekultuurilise ainedidaktika käsitlemise õpetajakoolituses.

Kursused loodi kahes Eesti ülikoolis ametlikult kasutusel olevas veebipõhises õppekeskkonnas: WebCT (Tartu Ülikool) ja IVA (Tallinna Ülikool). Koolituskursusi pakutakse TÜs ja TLÜs läbi teaduskondade, kus kursused on registreeritud. Kursused sobivad kõikidele õpetajakoolituse sihtgruppidele nii päevase õppe ja kaugõppe tasemekoolituse kui ka täienduskoolituse raames.

Tallinna Ülikoolis pakutavad kursused on:

1. Informaatika õpetamine põhikooli mitmekultuurilises klassis
2. Kirjanduse õpetamine põhikooli mitmekultuurilises klassis
3. Rahvastemuusika õpetamine põhikooli mitmekultuurilises klassis
4. Käsitöö ja kodunduse õpetamine põhikooli mitmekultuurilises klassis
5. Ühiskonnaõpetus põhikooli mitmekultuurilises klassis

Tartu Ülikoolis pakutavad kursused on:

6. Multikultuuriline haridus
7. Ajaloo õpetamine multikultuurilises klassiruumis
8. Bioloogia õpetamine multikultuurilises keskkonnas
9. Geograafia õpetamine multikultuurilises keskkonnas
10. Matemaatika õpetamine multikultuurilises keskkonnas

Phare 2003 programm – 743 526 kr

Eestikeelsete lisaõppematerjalide väljatöötamiseks sõlmiti leping Tartu Ülikooli ja TÜ Kirjastusega.

Muukeelse õppekeele koolide 7.–9. klasside õpilastele koostati mõisteid seletavad sõnastikud 12 aines. Õppematerjalide eesmärgiks on aidata muukeelsete koolide õpilastel kohustuslikke aineid omandada.

Sõnastikud jagati kasutamiseks vene õppekeele põhikoolides ja gümnaasiumides (110 kooli) ja avalikes raamatukogudes (22)

Toimusid sõnastike esitlused Narvas, Tartus ja Tallinnas, avaldati artikkel Õpetajate Lehes.

2, 5 Eestikeelsele õppele üleminekust teavitamine ja õpetajate/koolijuhtide täienduskoolitus; nõustajate koolitus; vene ja eesti õppekeele koolide õpetajate koolitus teiste ainete õpetamises eesti keeles

Haridusprogrammide Keskus –7 727 kr

TÄIENDUSKOOLITUS

Novembris 2004 käivitus Tartu Ülikooli Narva Kolledžis muukeelse kooli õpetajatele 40 ainepunkti mahus ümberõppekoolitus „Loodus- ja inimeseõpetus eesti keele baasil“. Koolituse eesmärgiks on anda ainealaseid ja meetoodilisi teadmisi loodusõpetuse ja inimeseõpetuse õpetamiseks mitmekultuurilises koolis. Õppekava alusel saadakse ettevalmistus tööks põhikoolis. Koolitusel osaleb 20 kõrgema pedagoogilise haridusega ja eesti keelt kõrgtasemel valdavat muukeelse üldhariduskooli õpetajat Tallinnast, Tartust, Narvast, Rakverest, Jõhvist, Sillamäelt ja Mustveest. Koolitus lõppes jaanuaris 2006.

Phare 2003 programm – 531 984 kr

Sõlmiti leping TÜ Narva Kolledžiga õpetajate täiendkoolituse arendamiseks,

KUIDAS NARVA GÜMNAASIUMID EESTI KEELELE ÜLE LÄHEVAD?

13. detsembril arutati Narva linnavalikogus vene gümnaasiumide kakskeelsele õppele üleviimist. Alguses koolide õpetajad ja direktorid, hiljem aga õpilased ise tutvusid väljatöötatud programmiga, arutasid seda ja ütlesid välja omapoolsed seisukohad.

Kohtumisel osalesid ka haridus- ja teadusministeeriumi, integratsiooni sihtasutuse ja Narva linnavalitsuse esindajad.

Vastavalt programmile puudutab üleminek osalisele eestikeelsele aineõppele 2007/08 õppeaastal vaid osa gümnaasiumiastme õpilasi, tõenäoliselt 10ndaid klasse. Ülemineku lõpptähtaega seadus ette ei määra – see toimub vastavalt iga kooli valmisolekule. Koostatud on ka nimekiri viiest õppeainest, mis kuuluvad omandamisele eesti keeles, kusjuures iga õppeaine sisseviimiseks on ette nähtud üks õppeaasta. Selle plaani kohaselt hakkavad näiteks 10. klassi õpilased algul õppima ühte eestikeelset ainet, järgmisel aastal lisandub järgmine jne.

Krengolmski Prospekt 14.12.2005

Eestikeelse aineõppe lisaeriala kursustel (40 AP) koolitati õpetajaid kahesõppesuunas: ajalugu ja ühiskonnaõpetus ning loodusõpetus ja geograafia.

Ümberõppe sihtrühmaks olid aineõpetajad ja eesti keele kui teise keele õpetajad, kes vajavad täiendkoolitust, sh eestikeelsete koolide klassiõpetajad ning eesti- ja venekeelsete koolide aineõpetajad. Õpperühmade komplekteerimisel seati eelduseks kõrgem pedagoogiline haridus ja eesti keele oskus kõrgtasemel (emakeel või sooritatud riiklik eesti keele kõrgtaseme eksam). Koolituse eesmärgiks oli anda ainealased ja meetoodilised teadmised vastavate ainete õpetamiseks mittekultuuris klassis. Koolitusel osales kokku 51 õpetajat. 36 õpetajat, kes täitsid õppekava ning esitasid lõputöö, said Tartu Ülikooli tunnistuse, mis võimaldab õpetada vastavaid õppeaineid eesti keeles põhikooli astmes.

Korraldati täienduskursus mitmekultuurilise õppe läbiviimiseks. Multikultuurilise täiendõppe koolitusrühmad moodustati Narvas, Tartus ja Tallinnas. Lisaks õpetajatele osales koolituskursusel ka kooli juhtkonna esindajaid. Huvi käesoleva täiendõppe kursusevastu kujunes ette nähtud osalejate arvust suuremaks, mis osutab täiendavale vajadusele vastava koolituse osas. Kokku osales täiendõppe kursusel 100 õpetajat ja kooli esindajat. Neist 69 esitas ka lõputöö ning neile omistati TÜ täiendkoolituse läbimise tunnistus.

7. Projektitoetused koolidele eestikeelsele aineõpetusele üleminekuks ja muud tegevused vastavalt HTM tegevuskavale (sh stipendiumiprogramm ja projektitoetused Ida-Virumaa mitte-eestlastest õpilaste tähtajaliseks koolituseks ja tugiõpetuse korraldamiseks teises regioonis eesti õppekeelega üldhariduskoolis)

Haridusprogrammide Keskus – 450 975 kr

PROJEKTIKONKURSS „MUUKEELNE ÕPILANE“

Märtsis 2005 kuulutati välja konkurss, mille raames rahastati 6 konkursile laekunud projektitaotlust. Konkursi eesmärgiks oli toetada üldhariduskoolide, kutseõppeasutuste ja kohalike omavalitsuste projekte, mis aitavad kaasa muukeelse õpilase kohanemisele eesti õppekeelega koolis ning toetavad vene õppekeelega koolis ainete õpetamist eesti keeles.

Projektide raames korraldatakse muukeelsetele õpilastele keeleõppe- ja perepäevi, tutvutakse lastekirjanduse ja kirjanduslooliste paikadega Eestimaal, koostatakse lugemismappe. Nii 2004. kui 2005. aastal on enim toetatud teemaks meediaõpetus. Rahastati ka Sisekaitseakadeemia projekti, mis on suunatud Ida-Virumaa muukeelsete noorte keeleliseks ettevalmistamiseks tööks päästeteenistuses.

Toimus infopäev äsjalõppenud konkursi „Muukeelne õpilane“ edukalt läbinud projektide juhtidele. Infopäeva eesmärgiks oli tutvustada projektiaruandluse koostamist.

MITMEKEELSE KOOLI TUGIPUNKT

2004. aastal loodi koostöös TÜ Narva Kolledžiga Narva mitmekeelse kooli tugipunkt, mille tööd rahastab HPK. Tugipunkti eesmärgiks on toetada eestikeelse aineõppe arendamist Narva ja Ida-Virumaa venekeelsetes koolides keelekümblusmetoodika ja teiste tunnustatud meetodikate alusel. Tugipunkt töötab Narva Kolledži struktuuriüksuse Eesti Kodu Narvas juures. Aruanne tegevusest valmib veebruaris 2006.

Toetati voldiku *Keeled avavad uksi* tõlkimist vene keelde.

I.3.b. Eesti ja vene õppekeelega koolide õppekavaarenduse koostöö

I.3.b.6. Avatud Õppekava programmi arendamine ja rakendamine

Avatud Õppekava meetodikakabineti tegevus lõpetati ning projekti raamatukogu ja dokumentatsioon anti üle Pedagoogika Arhiivmuuseumile. Projekti kodulehekülj arhiveeriti CD-ROMile.

I.3.b.8 . Uute õppekavaalaste trükiste koostamine ja trükk, õppekavaalaste kirjutiste elektroonilise annoteeritud andmebaasi täiendamine

Haridusprogrammide Keskus – 225 011 kr

ÕPPEMATERJALID

- Üldoskused – õpilase areng ja selle soodustamine koolis
Tartu Ülikooli Õppekava arenduskeskust finantseeriti õppetöö üldoskusi toetava meetodilise kogumiku *Üldoskused – õpilase areng ja selle soodustamine koolis* väljaandmisel kogutiraažiga 1 400 eksemplari. Tiraaži jaotuskava hõlmab ülikoolide raamatukogusid, haridusuuringutega seotud institutsioone ning kõiki Eesti Vabariigi üldhariduskooli. Raamat ilmus trükist oktoobris. Kogumiku toimetaja on Aivar Ots, autorid Eve Kikas, Hele Paavel, Helve Saat, Meeli Pandis ja Ene-Mall Tuubel. Kogumiku eesmärgiks on tutvustada Tartu Ülikooli Õppekava arenduskeskuses õppekavaprojektide koostamisel aluseks olevat õpilase arengu käsitlust, kirjeldatakse ka meetodilisi põhimõtteid ja töövõtteid, mille abil õpilase arenguga seotud suutlikkuse kujunemisele igapäevases koolitöös kaasa aidata.

- *Klassijuhatajatööst koolis ja Õppe- ja kasvatustööst I kooliastmes*

Toetati kahe kogumiku väljaandmist vene keeles: *Klassijuhatajatööst koolis ja Õppe- ja kasvatustööst I kooliastmes*. Raamatud on koostanud Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse (REKK) alushariduse ja algõpetuse peaekspert Ene Kulderknup ning vene keelde tõlkinud Iloona Kings. Venekeelsete kogumike väljaandmist koordineeris Nadežda Parol. Mõlemad raamatud on trükitud kirjastuses ARGO 600-s eksemplaris ja jaotatud kõikidele vene õppekeelega alg- (5 eksemplari) ja põhikoolidele (5 eksemplari) ning gümnaasiumidele (6 eksemplari). Artiklite kogumikku *Klassijuhatajatööst koolis* on koondatud artiklid, mis käsitlevad olulisemaid klassijuhataja rolle ja tema töö korraldamise aspekte koolis.

Juhendmaterjali *Õppe- ja kasvatustööst I kooliastmes* eesmärk on toetada õppekavatöös kooli ning ainekavade koostamisel klassiõpetajaid. Raamat pakub kohustuslike õppeainete ainekavade ühe võimaliku variandi, kus esitatakse klassiti nii õppe-eesmärgid, -tegevused kui õppesisu ja õpitulemused.
- Stipendiumkonkurss „Artiklid õpilase arengu hindamisest ja arenguveestluste läbiviimisest“

Juunis 2005 kuulutati välja stipendiumkonkurss „Artiklid õpilase arengu hindamisest ja arenguveestluste läbiviimisest“. Taotlusi oodati 10–12 leheküljeliste õpilase arengu hindamist ja arenguveestluste läbiviimist käsitlevate artiklite koostamiseks. Konkursist kutsuti osa võtma kõiki vene ja eesti õppekeelega koolide õpetajaid ning koolijuhte. Käsikirju võis koostada nii eesti kui vene keeles. Konkursi tähtjaks, 22. august 2005 kell 16.00, ei laekunud ühtegi taotlust. Konkurss tunnistati ebaedukaks. Hetkel käivad läbirääkimised REKKiga antud raamatu koostamise osas.

I.3.c. Eesti keele kui teise keele süvaõpe, tööalane eesti keele õpetus

16–17. Eesti ning mitte-eestikeelsete kutseõppeasutuste õpetajate vahetus; muukeelsete kutseõppeasutuste õpilaste koolitus eesti õppekeelega kutseõppeasutustes; eestikeelsete õppematerjalide väljatöötamine ja kirjastamine muukeelsete kutseõppeasutuste jaoks

Kutseõppeasutuste õpilaste vahetusprogrammi mudeli väljatöötamine ja projektide rakendamine

Phare programm – 963 831 kr

Kesk-Eesti Arenduskeskuse koordineeritavas projektis tegid koostööd 6 eesti- ja 6 vene õppekeelega kutsekooli. Projektis osalesid 30 õpetajat koolitusel ja praktilal eesti kutsekoolis, ning 100 õpilast said ajutiselt õppida eesti kutsekoolis.

Kokku osales kutsekoolide õpetajate ja õpilaste vahetusprogrammis 12 kooli, sh 6 eesti- ja 6 venekeelset kutsekooli. Muukeelsete kutsekoolide seas oli tegemist 5 Ida-Virumaa ja 1 Tallinna kutsekooliga. Koolide valikul arvestati erialade kattuvust, mis võimaldaks just kutsealase eesti keele praktikat.

Kutsekoolideõpilaste tarbeks koostati vene-eesti sõnastikud kahel erialal – meditsiin ning turismiteenindus. Sõnastike tiraaž oli 500 eksemplari mõlema sõnastiku kohta, mida levitati venekeelsetes kutsekoolides. Venekeelsete kutsekoolide kõrval võib sõnastike potentsiaalsete kasutajatena näha ka muid antud valdkonna õpet pakkuvaid haridusasutusi ja koole, samuti antud valdkonnas tegutsevad ettevõtteid ja organisatsioone (nt turismiga tegelevad ettevõtted).

HARIDUSPROGRAMMIDE KESKUS

Lõppes Eesti Infotehnoloogia Seltsi projekt "EUCIP terminoloogia eesti-vene-inglise sõnaraamat". HPK toetas sõnaraamatu käsikirja koostamist. Sihtrühmaks on kutseõppeasutustes ja rakenduslikes kõrgkoolides vene keele baasil õppivad (üli)õpilased ning EUCIP baassertifikaadi eksamiks valmis-tuvad infotehnoloogia baastaseme spetsialistid.

I.3.d. Laiendada eesti õppekeele kasutamist ainete õpetamisel senistes venekeelsetes kutsekoolides ja õpperühmades, et tagada kutsekooli lõpetajatele nende edasiseks tööks vajalik erialane eesti keele oskus

*Riigikantselei eraldis – 322 000 kr
Euroopa Sotsiaalfond – 1 073 000 kr*

EUROOPA SOTSIAALFONDI PROJEKT

Algas uus projekt vene õppekeelega kutsekoolides eesti keele õppe ja eestikeelse õppe võimaluste toetamiseks. Projekti kogueelarve on üle 13 miljoni krooni, sellest 9 619 509 krooni on eraldanud Euroopa Sotsiaalfond. Ülejäänud kulud katab riik ja oma osa panustavad ka projektis osalevad kutsekoolid: Kohtla-Järve Polütehnikum; Tallinna Kopli Ametikool; Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool;

Eesti keele õppe materjalid kutsekoolis.

EESTIKEELNE ÕPE JA ÕPPEVARA MUUKEELSETES KUTSEKOOIIDES

Integratsiooni Sihtasutus on algatanud uue mahuka projekti "Eestikeelse õppe ja õppevara arendamine muukeelsetes kutsekoolides". Projekt on mõeldud muu- ja kakskeelsetele kutsekoolidele. Täpsemalt on sellest kasu nii koolide juhtkondadele, eesti keele kui teise keele õpetajatele kui ka üld- ja erialatundide õpetajatele.

Helen Hõbemägi,
Integratsiooni SA projektijuht
Õpetajate Leht 26.08.2005

Narva Kutseõppekeskus; Sillamäe Kutsekool; Tallinna Ehituskool; Sisekaitseakadeemia; Tallinna Polütehnikum; Tallinna Teeninduskool; Tallinna Transpordikool; Tallinna Tööstushariduskeskus ja Tartu Kutsehariduskeskus. Muukeelsed kutsekoolid saavad terve komplekti uusi õppevahendeid. Komplekti kuuluvad õpikud, töövihikud, helimaterjalid ja õpetajaraamatud. Kooliraamatukogusid täiendatakse nii eesti keele õppeks kui ka eestikeelse eriala õppeks vajaliku õppekirjandusega. Õppematerjali katsetatakse kutsekoolides, täiendatakse, seejärel kirjastatakse ja jaotatakse sihtrühmale. Korraldatakse eesti keele kursusi vene õpetajatele ja administratsioonile koos võimalusega viibida eestikeelses töökeskkonnas. Eesti keele kui teise keele õpetajatele pakutakse täienduskoolitust erialakeele õpetamisest, sealhulgas erialakeele õpetamise spetsiifikast, nüüdisaegsetest meetoditest ning töötamisest eri tasemel õppijatega kutsekoolides.

Koolidele luuakse kaks käsiraamatut: kakskeelsele erialaõppele ülemineku käsiraamat, mille baasil korraldatakse ka kutsekooliõpetajate koolitust ning erialase eesti keele õpetamise käsiraamat. Õpetajatele korraldatakse õppematerjalide loomise alane arvutikoolitus, mis võimaldab õppetööd muuta tulemuslikumaks ja mitmekesisemaks.

I.4. MISSIOON: Arendada eesti- ja vene õppekeele koolide keelelis-kultuurilist koostööd, et paraneks õpilaste keeleoskus ja kujuneks sallivus teiste kultuuride suhtes

I.4.7. Sallivust ja mitmekultuurilisust käsitlevate õpilasürituste korraldamine ja materjalide väljatöötamine; pedagoogide (sh huvijuhtide) täienduskoolitus teemal – erinevate rahvuste arvestamisest koolis

Haridusprogrammide Keskus 223 440 kr

Hankekursi „Muukeelse huvijuhi täienduskoolitus "Kultuuridevaheline suhtlemine"" tulemusena korraldas Viljandi Kultuuriakadeemia 32-le vene õppekeele ja kakskeelse üldhariduskooli huvijuhile täienduskoolituse 160 tunni ulatuses (4 AP, sh auditoorne töö, vaatluspraktika ja iseseisev töö). Kursuse auditoorne õppetöö viidi läbi 4 koolitustsükli käigus. Õppekava „Kultuuridevaheline suhtlemine koolis“ on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt on registreeritud.

Koolituse eesmärgiks oli pakkuda üldhariduskoolide huvijuhtidele täienduskoolitust, mis arendab nende üldist kultuuritundlikkust ja annab teadmisi sallivust toetavate ürituste korraldamiseks.

I.5. MISSIOON: Luua muukeelsetele õpilastele tingimused selleks, et nad tahaksid ja oskaksid toimida kodanikuna, teeksid teadlikult otsuseid edasise õpitee ja tööelu kohta

I.5.a. Kodanikukasvatuse kontseptsioon, mitmekultuurilise kooli kontseptsioon, materjalid

1. Kodanikukasvatusalaste projektide toetamine, sh Kodanikupäeva viktoriini läbiviimine

Haridusprogrammide Keskus – 349 967 kr

PROJEKTIKONKURSS „KODANIKUPÄEVA JA SALLIVUSE TEEMALISED ÜRITUSED NING INTERAKTIIVSED ÜHISKONNAÕPETUSE ALASED ÕPPEVAHENDID“

01. aprillil 2005 kuulutati välja projektikonkurss, mille eesmärgiks oli toetada eesti ja vene õppekeele- ga koolide õpilaste 2005/2006 õppeaasta koostööprojekte, mis aitaksid laiendada õpilaste teadmisi Eesti ühiskonnast, väärtustada Eesti kodakondsust ja kodanikuks olemist, kinnistada kodanikupäeva traditsiooni, arendada sallivust mitmekultuurilises kollektiivis. Taotluste esitamise tähtajaks laekunud 8-st projektitaotlusest toetati 7 projekti üldsummas 243 626 krooni.

9. juunil 2005 toimus infopäev nimetatud konkursi edukalt läbinud projektide juhtidele. Infopäeva eesmärgiks oli tutvustada projektiaruandluse koostamist. Infopäeval osalesid Kohtla-Järve Järve Vene Gümnaasium, Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium, Narva-Jõesuu Keskkool, Narva Pähklimäe Gümnaasium ja Lohusuu Huvikeskus.

KODANIKUPÄEVA VIKTORIINI KORRALDAMINE

Veebruaris toimus internetipõhise viktoriini „Kodanikupäeva viktoriin 2004“ võitjate autasustamine rahvastikuminister Paul-Eerik Rummo poolt Stenbocki majas Toompeal. Maksimumtulemuse saavutas 16 õpilast.

25. november – 02. detsember 2005 toimus internetipõhine viktoriin „Kodanikupäeva viktoriin 2005“. Viktoriin oli mõeldud eesti ja vene õppekeele- ga üldhariduskoolide 7.–12. klasside ning üldkeskharidust andvate kutsekoolide õpilastele. Selle eesmärgiks oli süvendada noorte teadmisi Eesti Vabariigi põhiseaduslike institutsioonide, inim- ja kodanikuõiguste, vabaduste ja kohustuste ning Euroopa Liiduga seonduva osas. Viktoriin oli eesti keeles ning osaliselt sai küsimustele vastamisel kasutada seaduse tekstile või muule infoallikale viitavaid linke.

2003. aastal võttis Kodanikupäeva viktoriinist osa üle 2000 ja 2004. aastal üle 3000 õpilase, 2005. aastal osales 2932 õpilast 123 koolist. Kõige aktiivsemad olid Tallinna Õismäe Vene Lütseum (349 last, vene õppekeele- ga kool), Kohtla-Järve Ühisgümnaasium (277 last), Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium (255 last, vene õppekeele- ga kool) ja Pärnu Raeküla Gümnaasium (247 last). Maksimumtulemuse saavutas 21 õpilast, neist 5 olid vene õppekeele- ga koolidest.

Parimad vastajad selgitati kuues kategoorias – eesti ja vene õppekeele- ga koolide 7.–9. klasside õpilaste, gümnaasiumiastme õpilaste ja kutsekoolide õpilaste osas eraldi. Auhinnati ka suurima osavõ- tuga koole. „Kodanikupäeva viktoriin 2005“ võitjate autasustamine toimus veebruaris 2006, auhin- dadeks olid raamatupoe kinkekaardid.

NOOREM PÕLVKOND VALIB SÕPRUSE

Projekti "Heaks kodanikuks võib saada igäüks" raames sõitsid Pähkli- mäe gümnaasiumi õpilased külla Voore kooli eakaaslastele.

Programm sisaldas Kalevipoja muuseumi, Palamuse kooli ja Elist- vere loomapargi külastusi.

Voore koolis pakuti külalistele maitsvat lõunat, misjärel toimus ühi- ne näitlik eesti keele tund Palamuse koolimuuseumis. Loeti, lauldi ning vesteldi omavahel eesti keeles.

Sõitu finantseeris MEIS.

Ljudmilla Kovtun

Narvskaja Gazeta 17.09.2005

3. Kodanikukasvatusalane õpetajakoolitus ja täiendkoolitus

Haridusprogrammide Keskus – 122 894 kr

ÜHISKONNAÕPETAJATE TÄIENDUSKOOLITUS

Koos Euroopa Nõukogu (EN) Tallinna Infotalitusega toetati eesti ja vene õppekeelela üldharidus- ja kutsekoolide ühiskonnaõpetuse õpetajatele tasuta täienduskoolituse läbiviimist. Koolitus toimus 29., 30. augustil Tallinnas ja 31. augustil Tartus. Koolitusel osales 110 õpetajat, neist 22 vene õppekeelela koolidest. Seminari käigus tutvustati kodanikuhariduse aasta eesmäärke, EN tööd selles valas ja jagati õpetajatele teavet sellest, milliseid õppematerjale ja projekte pakutakse ühiskonnaõpetuse edendamiseks välja 2005/2006 õppeaastal. Kõik õpetajad said paljundatult väljavõtted õppematerjalidest (infomaterjal ELi kohta, Euroopa Päevik, Kompass, meediaõpetuse ülesannetekogu, T-Kit õppematerjalid, õpik *Meediaõpetus üldhariduskoolis*, infomaterjal MTÜde kohta, üleskutsed osaleda MEISI, REKKi ja BAPPI poolt korraldavatel projektikonkurssidel/võistlustel).

25.–27. oktoobril 2005 toimus Kõrve Keskuses 25-le vene õppekeelela kooli ühiskonnaõpetuse õpetajale eestikeelne seminar. Täienduskoolituse käigus käsitleti järgmisi teemasid: läbivate teemade käsitlemine ühiskonnaõpetuse kaudu; enesejuhtimine – kuidas kehtestada ennast nii klassis kui direktori kabinetis; õpilaste individuaalsete iseärasustega arvestamine. Üks koolituspäev pühendati uimastite tarvitamisega ja HIV/AIDSiga seotud probleemidele ning nende ennetamisele. Seminar korraldati koostöös REKKiga.

SEMINARID, INFOPÄEVAD

15.–17. juunil 2005 toimus Strasbourgis Euroopa Nõukogu (EN) poolt korraldatud konverents "Kodanikuhariduse ja inimõiguste alane õpetajate koolitus". 2005. aasta on EN kuulutatud Kodanikuhariduse aastaks. Konverentsi eesmärgiks oli vahetada kogemusi õpetajakoolituse osas ning töötada töörühmades välja ettepanekud, kuidas saaks EN toetada õpetajate koolitamist antud valdkonnas. Eesti esindajateks olid Mare Räis (REKK) ja Reet Salu (HPK). Reet Salu esitas plenaaristungil ühe töörühma tööst kokkuvõtva ettekande.

I.5.a.5. Rahvusvahelise kodanikuõpetuse uuringu (küsitluse läbiviimine, küsimustike trükkimine, uurimuse lõpprapordi trükkimine, teavitamine)

Haridusprogrammide Keskus – 273 998 kr

Toetatakse IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, rahvusvaheline võrdlevaid haridusuuringuid korraldav assotsiatsioon) CivEduEst (kodanikuharidus/ühiskonnaõpetuse alase) Eesti kordusuuringu läbiviimist. 1999. aastal küsitleti 14-aastasi õpilasi 28 riigis ja 2000. aastal gümnaasiumiõpilasi 16 riigis. Eestist osalesid küsitlustes 8. ja 12. klasside õpilased. Käesolev küsitlus CivEduEst 2005 kasutas valimis samu eesti ja vene õppekeelela kooli, kes osalesid 1999. aastal.

Aprillis 2005 küsitleti 132 kooli 6 235 õpilast. Jätku-uuringu eesmärgiks on mõõta progressi, mis on toimunud Eesti hariduses (eelkõige ühiskonnaõpetuse alal) õppekava reformi tulemusel. Selleks kõrvutatakse 1999. ja 2005. aasta tulemusi ning 2005. aastal erinevate vanuseastmete õpilaste tulemusi (st enne ja pärast ühiskonnaõpetuse aine läbimist). Septembri alguseks olid läbiviidud ankeetküsitluse andmed sisestatud. Uuringu tulemused valmivad märtsis 2006.

I.5.b. Koolitus kodaniku ja mitmekultuurilise kooli teemadel, teavitamine ja nõustamine

I.5.b.5. Estica, sh Eesti Entsüklopeedia 11. venekeelse kõite väljaandmise toetamine

EESTI ENTSÜKLOPEEDIA 11. KÖITE VÄLJAANDMINE VENE KEELES

Integratsiooni Sihtasutus – 593 512 kr

Projekti pikaajaliseks eesmärgiks on anda venekeelsele lugejale entsüklopeediliselt kiretut ja teabeküllast kõige põhjalikumalt ja kaasaegsemat ülevaadet Eestist. Käesoleva projekti raames toetati tõlketööd.

I.5.b.6.Vabadussõja ajaloo ja Eesti riigi sünniloo tutvustamine

Integratsiooni Sihtasutus – 1 215 385 kr

Konkursi otseseks eesmärgiks on Vabadussõja ajaloo, Eesti riigi sünniloo ning taasiseseisvumisjärgse arengu(perioodi) ja sellega seotud paikade tutvustamine eesti- ja vene õppekeelega koolide õpilastele ning noorsoo-organisatsioonide liikmetele ning selle kaudu patriotismi ja lojaalsuse kasvatamine Eestis elavates eri rahvustest noortes. 2005. aastal toetati „Vabaduse teekonna“ projektikonkursi raames 26 projekti. mille raames käis vabadusvõitlusega seotud paikades ekskursioonil üle 1200 noore eesti- ja venekeelsetest koolidest ja noorsoo-organisatsioonidest.. Ekskursioon aitab kinnistada koolis ajalootundides õpitut, laiendab teadmisi ning muudab Eesti riikluse sünni õpilastele arusaadavamaks. Võrreldes eelmise aastaga eraldati seekord projektidele toetust kaks korda enam – ligi miljoni krooni eest. Toetatud projektide nimekirjaga on võimalik tutvuda sihtasutuse veebileheküljel www.meis.ee > Integratsiooni Sihtasutus > projektid.

VENE KOOLIÕPILASED KÄISID VABADUSSÕJA RADADEL

Eile käisid 40 Rakvere, Tapa ja Kunda vene gümnaasiumiõpilast ühepäevasel ekskursioonil Vabadussõja lahingupaikades Virumaal, keskpunktiks Narva.

„Sõidu eesmärk oli elav ja meeldejääv tutvumine Vabadussõja sündmuste ning mõttega, millest õpilased kahjuks väga vähe teavad,“ ütles integratsiooni sihtasutuse toetuse saanud projekti juht Ursula Einmann.

Giidiks oli tuntud Virumaa sõumees Samuel Golomb.

„Kui ma vaatan mälestusmärki Vene poole pealt – olen Ivan, kelle kodumaad rünnati –, siis on see mulle Suur Isamaasõda. Kui ma aga ümber pöördun ja seda Eesti poolelt vaatan, siis olen ma Juhan Rakverest, Teises maailmasõjas kaasa teinu. Kuhu ka ei astuks, mõlemal poolel on oma tõde ja oma ajalugu ning igaüks võitles enda eest. Ja kui me tunnesime praegu samu tundeid, mida nendes kaugetes sündmustes osalenud, siis ei suudaks me koos elada, läheksime ilmtingimata kaklema. Kuid me oleme teine põlvkond, meile on see ajalugu, mida ikkagi tuleb teada,“ räägib Golomb õpilastele.

Irina Tokareva

Põhjarannik 30.09.2005

I.6 MISSIOON: Luua uusimmigrantide ja pagulaste laste koolitamise süsteem, et võimaldada neile hariduse omandamine Eesti haridussüsteemis.

1-6. Uusimmigrantide ja pagulaste laste koolitamise süsteemi, õppekava loomine; pilootprojektide toetamine; koolitus

Haridusprogrammide Keskus –1 635 687 kr

PROJEKTIKONKURSS „UUSIMMIGRANDID EESTI HARIDUSASUTUSTES“

2004. aasta lõpus kuulutati välja projektikonkurss, mille tähtajaks, 31. jaanuar 2005 kell 16.00, laekus 7 projekti (5 olid lasteaedade ja 2 gümnaasiumide projektid). Kõikidele esitatud projektidele eraldati toetus.

**ETTEVALMISTUS UUSIMMIGRANTIDE
LASTE ÕPETAMISEKS**

Kui Mitte-eestlaste Integratsiooni SA Haridusprogrammide Keskus kuulutas välja projektikonkursi "Uusimmigrandid Eesti haridusasutuses", ei kahelnud me, et tegemist on innovaatilise ja tuleviku seisukohalt olulise ettevõtmisega. Meie endi arengu huvides on kohaneda väljastpoolt Eestit tulevate lastega.

Monika Märka, Jaanika Raudsepp,
Tallinna Vesiroosi lasteaed
Õpetajate Leht 09.09.2005

Konkursile esitatud projekt pidi kaasa aitama uusimmigrandi kohanemisele eestikeelses õpi- ja kasvukeskkonnas, parandama uusimmigrantide eesti keele oskust ja hõlbustama aineõpetuse omandamist eesti keeles. Konkursi raames rahastati kohalike omavalitsuste, üldhariduskoolide ja koolieelsete lasteasutuste tegevust 2004/2005 õppeaastal: õppematerjalide soetamist; õpetajate ja tugiõpetajate töötasu ning täienduskoolitust.

2005. aasta septembris kuulutati välja uus projektikonkurss kuhu esitati 7 projekti, neist 4 olid lasteaedade ja 3 gümnaasiumide projektid. Konkursile esitasid jätkuprojekte enamik eelmisel aastal osalenud taotlejaid. Kõikidele esitatud projektidele esitati toetus.

Konkursi eesmärk oli uusimmigrandist õpilase õpetamise toetamine eesti õppekeelega haridusasutuses. Konkursi raames finantseeriti riigi-, munitsipaal- ja eraharidusasutuste tegevust 2005/2006 õppeaastal: õppematerjalide soetamist, õpetajate lisatasu ja täienduskoolitust, tugiõpetajate töötasu, konkursi eesmärkidele vastavate ürituste korraldamist jne.

II alamprogramm “Etniliste vähemuste haridus ja kultuur”

Eesti on mitmekultuuriline maa, kus elavad rohkem kui 100 rahvuse esindajad.

Riiklikus integratsiooniprogrammis kavandatud tegevuste eesmärk on võimaldada etnilistel vähemustel säilitada ja edendada oma kultuuri, saada emakeeleõpet ning vabaharidust oma emakeeles.

Alamprogrammi sihtrühmadeks on nii põlised rahvusvähemused kui ka alles 20. sajandi teisel poolel ja 21. sajandil Eestisse rännanud etnilised vähemused.

II.2. MISSIOON: Toetada rahvuskultuuriseltide, kunstikollektiivide ja pühapäevakoolide tegevuse kaudu rahvusvähemuste keele ja kultuuri säilimist

II.2.2. Rahvusvähemuste pühapäevakoolide emakeele õpetajate koolitus

Haridusprogrammide Keskus – 224 048 kr

2005. aastal korraldas keskus rahvuskultuuriseltide pühapäevakoolidele kolm kahepäevast seminari:

1. Märtsis 2005 Toilas – osales 35 õpetajat
Seminaril tutvustati teise keele õpetamise metoodikat, jagati praktilisi näpunäiteid keeletunni läbiviimiseks ning individuaalse õppekava rakendamiseks koolitunnis. Lähtudes tagasisidest soovivad paljud õpetajad veel sarnaseid praktilise suunitlusega seminare, et parendada oma pühapäevakoolide tööd ning laiendada silmaringi erinevate metoodikavõtete kasutamisel.
2. Oktoobris 2005 Viljandis – osales 13 õpetajat
Seminarist said osa võtta HTMis registreeritud ning koolitusluba omavate pühapäevakoolide õpetajad. Seminar jätkas kevadel alustatud teise keele õpetamise metoodika võtete tutvustamist.
3. Detsembris 2005 Haapsalus – osales 12 õpetajat
Õpetajatele tutvustati kunstiteoste (skulptuur, rahvuslik ornamentika) kasutamise võimalusi rahvuskeele õpetamisel.

Projektilepingu raames toetati Tartu Ülikooli poolt 2003. aastal väljatöötatud I kursuse programmi (maht 4 AP) kordamist rahvuskultuuriseltide pühapäevakoolide õpetajatele. Kursusel saadi teadmisi ja oskusi keeleõppe didaktika, ülddidaktika ja haridusteooria kohta.

II.2.3 Rahvuskultuuriseltide ja kunstikollektiivide projektide toetamine

Integratsiooni Sihtasutus –1 097 502 kr

Igaaastase kahe projektide esitamise vooruga (kevadine ja sügisene) konkursi raames toetati 34 projekti. Konkursi eesmärgiks on Eestis elavate etniliste vähemuste keelelise ja kultuurilise eripärra säilitamise võimaluste laienemine, Eesti ühiskonna teadlikkuse tõstmine kultuurierinevustest, integratsioonialase koostöö arenemine kolmanda sektori ja riigi institutsioonide vahel. Toetatud projektide nimekirjaga on võimalik tutvuda sihtasutuse veebileheküljel www.meis.ee > Integratsiooni Sihtasutus > projektid.

Lapsed tunnevad kunstitegemisest rõõmu.

II.2.5. Rahvusvähemuste pühapäevakoolide ja rahvuskultuuriseltside emakeele õppe projektide toetamine ja rahvuskultuuriseltside emakeele ja kultuuritavade õpetamise projektide toetamine

Haridusprogrammide Keskus – 385 420 kr

PROJEKTIKONKURSS „RAHVUSKULTUURISELTSIDE PÜHAPÄEVAKOOLID“

2004. aastal korraldatud 2 projektikonkursi raames said 34 pühapäevakooli toetust oma tegevuse arendamiseks ja emakeele õpetamiseks. 2005. aastal menetleti nimetatud konkursside aruandeid (10 projekti) ja sõlmiti projektilepinguid (24 projekti).

2005. aastal korraldatud taotlusvooru käigus said toetust 8 pühapäevakooli projekti.

Konkursi raames toetati rahvuskultuuriseltside pühapäevakoolide lastele emakeele ja kultuuriloo õpetamist. Konkursi eesmärgiks on Eesti mitmekultuurilisuse teadvustamine ja erinevate rahvuskultuuride eripära ning rahvusvähemuste laste identiteedi säilitamine ning rahvuskultuuriseltside pühapäevakoolide koostöö arendamine. Samuti toetati emakeelse õppevara ja kirjanduse soetamist ning lastele ürituste korraldamist

Konkursil osalemise üheks tingimuseks oli HTMi poolt välja antava koolitusloa omamine. 2005. aastal on Eesti Vabariigis vastavalt erakooliseadusele registreeritud ja HTMi käest koolitusloa saanud 13 rahvuskultuuriseltsi pühapäevakooli.

7. Vähemusrahvusi tutvustavate materjalide koostamine, trükk, levitamine

Haridusprogrammide Keskus – 572 694 kr

MUSTLASTE PÄEVAKESKUSTE LOOMINE VALGASSE JA TARTUSSE

Mustlased elavad Eestis hajutatult ja nende täpne arv on teadmata. Kuna seni ei ole õnnestunud toetada nende omakultuuri arengut rahvusvähemuste pühapäevakoolide ja kultuuriseltside kaudu, aidatakse kaasa mustlaste päevakeskuste loomisele Valgas ja Tartus. Olukorra kaardistamise järel koostatakse tegevuskava mustlaste haridusega seotud probleemide lahendamiseks, leitakse ruumid perekeskuse toimimiseks ja käivitatakse tegevused. Septembris külastasid HTMi, HPK, Valga Linnavalituse ja mustlaste esindajad rahvusvahelist mustlaste folkloorifestivali Vilniuses. Selle raames toetati Merle Karusoo etenduse „Kes ma olen? Mustlased“ jäädvustamist filmile ja teksti tõlkimist leedu ja inglise keelde.

RAHVUSKULTUURISELTSE NOORSOOTÖÖTAJATE INFOPÄEV

17. septembril 2005 toimus infopäev rahvuskultuuriseltside noortele. Ettekannetega esinesid rahvastikuminister Paul-Eerik Rummo, sihtasutuse juhataja Mati Luik, Avatud Noorte Keskusest Riina Vaap, Euroopa Noorte tegemistest rääkis Oleg Vares; tutvustati võimalusi liituda üle-Eestiliste noorteorganisatsioonidega.

Pärast ettekandeid mängiti Eesti ajaloo teemalisi seiklusmänge. Osales ligikaudu 90 noort.

RAHVUSKULTUURILIST IDENTITEETI TOETAVATE MATERJALIDE VÄLJATÖÖTAMINE

1. *Rahvused Eestis. Leedulased*

Põhikoolile mõeldud vihikute sarjast *Rahvused Eestis* ilmus I trükis *Leedulased* kogutiraažis 2 450 vihikut. Raamat jõudis igasse Eestimaa kooli ja raamatukokku. Autoriteks on Cecilija-Rasa Unt ja Ita Serman.

Ettevalmistustöid oma rahvuse kultuuri ja kombestikku tutvustava vihiku väljaandmiseks on alustanud kasahhid, ukrainlased ja venelased.

2. Etnomosaiik

Toetati 15-osalise Eesti rahvusvähemusi tutvustava telesarja *Etnomosaiik* koostamist, tiražeerimist ja koolidele levitamist. Telesaari valmis Eestimaa Rahvuste Ühenduse, Rahvastikuministri büroo, Eesti Televisiooni ja HPK koostöös. Projekti käigus anti 2004. aastal välja 9 filmi (*Etnomosaiik I*) ja 2005. aastal 6 filmi (*Etnomosaiik II*). Lühifilmisari tutvustab Eesti rahvusvähemuste ajalugu, kultuuri- ja hariduselu ning igapäevaseid töid ja tegemisi. *Etnomosaiik I* jõudis kõikidesse koolidesse 2005. aasta sügisel ning *Etnomosaiik II* 2006. aasta alguses.

III alamprogramm

“Täiskasvanute eesti keele õpe”

Riikliku integratsiooniprogrammi alamprogrammi eesmärgiks on luua täiskasvanutele, kes ei ole enam hõlmatud kooli- ega kõrgkooliharidusega, võimalused eesti keele oskuse parandamiseks ja sotsiokultuurilise pädevuse tõstmiseks.

III.1. MISSIOON: Arendada eesti keele oskuse tasemeeksamite süsteemi ja sellega seotud nõustamist, et tagada eksamitulemuste suurem usaldatavus ning positiivne tagamismõju eesti keele kui teise keele õppele

III.1.2. Keeleeksameid ja eksamikorda tutvustavate materjalide koostamine ning levitamine

EL PHARE EESTI KEELE ÕPPE PROJEKT

Lisaks 2004. a. välja antud kaheksale infovoldikule praktilise infoga riiklike keeleeksamite, keele õpetamise meetoodika, õppematerjalide, keeleoskuse tasemete kirjelduse jne kohta anti 2005. a. projekti raames välja veel 2 teabelehte: mida peab keeleõppija teadma seadustest ja keeleõppeasutuste kontaktandmed regioonide lõikes. Teabelehti levitati keelefirmade kaudu ja avalikel üritustel.

MITTE-EESTLASTEST TÖÖTAJAD SAAVAD TASUTA KEELEÕPET

Politseiametnikud, meditsiini-, pääste- ja vanglatöötajad ning muukeelsete koolide (sh kutsekoolide) õpetajad saavad alates septembrist õppida neli kuud tasuta eesti keelt.

Mitte-eestlaste integratsiooni sihtasutuse projekti raames korraldatakse 350 Tallinna ja Harjumaa täiskasvanud õppijale 110 tunni ulatuses praktilist eesti keele õpet, et aidata omandada eelkõige suhtluskeelt. "Õppijad osalevad eri töösituatsioonide läbimängimises, nagu koosolekud, nõupidamised, suhtlemine klientidega, tööalased telefonikõned," lubas kursusi läbiviiva keelefirma OÜ Sugesto direktor Monika Veisson. FIRMAL ON ETTE NÄIDATA SAMALAADNE KOGEMUS KAITSEJÕUDUDE INIMESTE NING HARJUMAA MITTE-EESTLASTEST TÖÖTUTEGA. Keeltekooli ettevõtmist toetab Phare projekt.

Agne Narusk
Eesti Päevaleht 29.08.2005

III.3. MISSIOON: Laiendada muukeelsetele täiskasvanutele eesti keele õppe võimalusi, et tagada eesti keele oskus olme- ja töösuhtluseks vajalikul tasemel

III.3.1. Laialatuslik keeleõppe tulemuspõhine doteerimine

EESTI KEELE KUI KURSUSED SOTSIAALSETELE SIHTGRUPPIDELE

*EL Phare eesti keele õppe projekt –
8 543 000 kr*

Ida-Virumaal, Tallinnas ja Harjumaal korraldati tasuta eesti keele kursused avaliku sfääri töötajatele ehk politseitöötajatele, meedikutele, pääste- ja vanglatöötajatele ning muukeelsete koolide pedagoogidele. Kursused korraldati eesmärgiga võimaldada töötajatel täita ametikohast tulenevaid keeleoskuse nõudeid ja luua eeldused olemasoleva keeleoskuse parandamiseks suhtluskeele omandamise kaudu. Kokku koolitati 2005. aastal 1522 inimest, neist 768 Ida-Virumaal ja 754 Tallinnas/Harjumaal. Esmalt võimaldati osaleda tasuta 120-tunnistel alg- ja kesktaseme kursustel. Sellele

järgnes 110-tunniline kesk- ja kõrgtaseme keeleõpe, mis sisaldas 10-tunnist spetsiaalset erialase suhtluskeele praktikat.

Kursuste läbiviijate leidmiseks korraldati konkurss, mille tulemusena said Tallinnas ja Harjumaal õiguse keeleõpet läbi viia OÜ Multilingua Keelekeskus ja OÜ Sugesto, Ida-Virumaal aga AS Kesk-Eesti Arenduskeskus.

Enamuse õppijatest (~52%) moodustasid pedagoogid, veerand õppijatest olid meditsiinitöötajad ja 10% kursustel osalenuist olid politseitöötajad. Vangla- ja päästetöötajaid kokku oli samuti 10%.

25% kursusel käinutest õppis keelt algtasemele, 64% kesktasemele ja 11% kõrgtasemele.

Keeleõppe raames korraldati kursustele külastusi kultuuriasutustesse ja eestikeelsesesse olmeskeskkonda, kutsuti tundidesse eesti keelt emakeelena kõnelevaid külalisi ja ärgitati õppijaid Interneti vahendusel suhtlema oma eestikeelsete kolleegidega.

KEELEÕPPE TAGASIMAKSE PROGRAMM "INTEREST"

Kuuendat aastat jätkus tagasimaksesüsteem „Interest“, mille raames hüvitatakse eesti keele tasemeeksami edukalt sooritanutele kuni 50% keeleõppekuludest.

2005. aastal anti tulemuspõhist keeleõppetoetust 1736 õppurile.

Keeleõppekulude tagasimakse saajatest kõige suurema osa (47%) moodustasid Eesti kodakondsusega isikud, 39% olid määramata kodakondsusega ja 8% omasid Vene kodakondsust. Enamus tagasimakse saajatest (69%) õppis eesti keelt algtaseme eksami sooritamiseks, veerand õppijatest taotles kesktaset ja 6% sooritas kõrgtaseme eksami. Eesti keelt õpiti peamiselt eesmärgiga omandada kodakondsus (59%), teisel kohal oli vajadus saada parem või säilitada olemasolev töökoht (39%). Eestikeelse kõrghariduse omandamise sooviga õppis keelt 11% õppurist ja 20% õppis hõlbustamiseks suhtlemist eestlastest sõprade-tuttavatega.

Tagasimaksesüsteemi toimimise ajal aastatel 1999–2005 on välja makstud 11 723 stipendiumi.

2006. aastal, kui EL Phare programm tulemuspõhise keeleõppetoetuse lõpetab, jätkab Eesti riik keeleõppekulude 100%-st hüvitamist kodakondsuse taotlejatele.

III.4. MISSIOON: Toetada mitte-eestlaste keelelis-kommunikatiivset integratsiooni avalikkuse kaasamise ja teavitamise kaudu

Phare programm – 2 337 602 kr, sh ka I.3.a; osaliselt III.4.2; III.4.3; IV.3.2; IV.3.3; IV.5.5

Teavitustegevused said alguse toetustegevusega projektile *Interest* ehk keeleõppijate informeerimine kompensatsioonivõimalusest, keeleeksamitest, uutest keeleõppe materjalidest. Kampaniasse kaasati ka suuremad tööandjad, kes andsid oma töötajatele edasi keeleõppe-alast informatsiooni ja toetasid üleskutset osaleda projektis *Interest*. Valmistati trükiseid keeleõppija abistamiseks ning auhinnati kõige aktiivsemaid keeleõppijaid täiskasvanute ja laste hulgas.

Kampania „Lugu sellest, kuidas ma eesti keelt õppisin“ eesmärgiks oli tutvustada laiemalt keeleõppijate kogemusi võõra keele omandamisel. Kokku saabus 76 lugu, millest 49 autorid olid kooliõpilased. Neile korraldati kooliaasta lõpus auhinna-ekskursioon Lahemaale. Lugudega on võimalik tutvuda aadressil <http://www.meis.ee/keelelood>

Kakskeelsete telesaadete sarja „Dilemma“ 30 saadet olid eetris Eesti Televisioonis 2004. aasta sügisel ja 2005. aasta sügisel. Saadete eesmärgiks oli televisiooni rolli suurendamine integratsioonialases

Keeleõppijate üritus Narvas.

UHKUS PANI ROOTSLASE EESTI KEELT ÕPPIMA

Eesti Päevaleht avaldab osa juttudest, et keeleõppijate inspiratsiooni teistelegi jagada.

Kuidas ma eesti keelt õppisin? Sellele jutuvestluse küsimusele vastasid oma looga nii koolilapsed kui ka pensionärid – kokku üle 50 inimese Eesti eri paigust. Viiendik mitte-eestlaste integratsiooni sihtasutuse üleskutsele vastanutest kirjutas välismaalt: Soomest, Rootsist, Prantsusmaalt, Hispaaniast.

Sigrid Laev

Eesti Päevaleht 04.05.2005

kommunikatsioonis ning Eestis toodetud televisioonisaadete mitte-eestlastest vaatajaskonna suurendamine.

Toetati venekeelsetele noortele suunatud ühiskonnaelu käsitleva saate „Kontakt“ tootmist ja eetrisseminekut Raadio 4 eetris. Saate eesmärgiks oli meelelahutuslikke elemente kasutades luua suhtluskanal ühiskonna erinevate etniliste gruppide vahel ning tutvustada muukeelsetele noortele eestlaste popkultuuri värvikate saatekülaliste abil.

Anti välja kuus numbrit kakskeelset ajalehte „Ruupor“ keskmise tiraažiga 10 000 eksemplari. Need saadeti otsepostitusena koolidesse, kodanikuühendustesse, keelefirmadesse jm.

Lisaks eesmärgile olla infokandjad, on kakskeelsed tasuta jagatavad ajalehed leidnud tänuväärset kasutamist keeleõppes.

Narvas korraldati 2005. a. mais suur perepäev InterFest 2005, mis oli suunatud eesti keele õppijatele. Üritusel tunnustati neid inimesi, kes on tegelenud eesti keele õppimisega, kuid teadvustati kakeelte õppimise tähtsust tervikuna. Ürituse raames toimus meelelahutuslik programm ning külastajatel oli võimalik tutvuda eesti keele õppe materjalide ja õppeprogrammidega.

Projekti raames telliti ka uuringud, mille kaudu saab tagasisidet nii programmi tegevuste kui üldisemalt integratsiooniprotsessi kohta. Esimene uuring keskendus venekeelsete koolide valmisolekule üleminekuks osalisele eestikeelsele aineõppele alates 2007. aastast. Meediakajastusi analüüsid selgus, et keeleõppega seotud küsimused on üldises integratsiooniteemaatikas suurel määral esindatud. Projekti raames teostatud meediakajastuse kontentanalüüsis vaadeldi integratsioonidiskursuses sisalduvaid väiteid peamiselt eesti keele õpetamise ja õppimisega seotud aspektides.

IV alamprogramm

“Ühiskonnapädevus”

Ühiskonnapädevus tähendab isiku võimet toimida adekvaatselt kõigil ühiskonnaelu tasanditel. Selle kujunemise võti on inimeste võime organiseeruda ühishuvide alusel (kolmanda sektori valdkond), objektiivse info kättesaadavus ja hoiakute muutumine ühiskonnas (meedia ning avaliku arvamuse valdkond).

Tulemusliku integratsiooni keskne küsimus on poliitiliste hoiakute vastastikune avatumaks ja tolerantsemaks muutumine.

Riikliku integratsiooniprogrammi alamprogrammi ülesanneteks on:

- teadvustada mitte-eestlaste potentsiaali ning teadlikult kaasata neid otsustamisse ja arendusprogrammidesse;
- rakendada Eesti mitmekultuurilise ühiskonna kontseptsiooni ning tutvustada Eestis elavate etniliste vähemuste kultuure avalikkusele.

IV.1. MISSIOON: Arendada mitte-eestlaste, kolmanda sektori ja riigiinstitutsioonide integratsioonialast koostööd

IV.1.1. Integratsiooniprojektide toetamine üldkonkursi kaudu

Siseministeeriumi eraldis – 1 363 355 kr

Üldkonkursile võetakse aastaringset vastu projekte, mille tegevused ei mahu temaatiliste konkursside raamidest. Eesmärk on toetada eelkõige uudseid ideid ja kodanikualgatusi, mis riikliku programmi koostamisel ei olnud veel välja kujunenud või ei olnud oma osakaalult piisavalt suured, et neid eraldi edendatava tegevusena programmis kirjeldada.

2005. aastal toetati üldkonkursi raames 27 projekti erinevatest tegevusvaldkondadest. Toetatud projektide nimekirjaga on võimalik tutvuda sihtasutuse veebileheküljel www.meis.ee > Integratsiooni Sihtasutus > Projektid.

LUGU KUI LAUL

Eelseisval laupäeval, 12. novembril toimub Mustpeade majas vanausuliste muusika kontsert, kus esinevad Kolkja kooli lastekoor ja külalised Riiast – koor “Grezn”.

Üritus sai toeks tänu integratsiooni sihtasutuse (Eesti) ja integratsiooniministri sekretariaadi (Läti) toetusele.

Dmitri Babitšenko
Molodjož Estonij 11.11.2005

Phare programm – 116 270 kr
Integratsiooni Sihtasutus, riigipoolne kaasfinantseering – 360 046 kr

Avaliku konkursi kaudu toetati 11 projekti, mis olid suunatud kultuurilise koostöö edendamisele Eestis elavate eestlaste ja mitte-eestlaste vahel (noorte kohtumised ja -vahetus, loominguline ja toetav tegevus, temaatilised ja traditsioonilised üritused jt.); riigi tundmise edendamisele (ekskursioonid, koolitused, infomaterjalide tootmine, haridusliku suunitlusega tegevused jne.); huvihariduse edendamisele Eestis elavate mitte-eestlaste seas (koolitused, võistlused jne.) ning ühiskonna

vähemusgruppide (kodutud/hüljatud lapsed) toetamisele (tegevused lastekodudes, koolitused jne.) mitte-eestlaste ja eestlaste seas.

IV.1.2. Informatsiooni levitamine, sealhulgas teabepäevade korraldamine mittetulundusühingutele

Integratsiooni Sihtasutus – 32 332 kr

Infopäevade korraldamise eesmärk on anda konkreetset teavet sihtasutuse poolt korraldatavate projektitoetuskonkursside ja muude tegevuste, samuti taotluste ja projektijärgse aruandluse koostamise kohta.

IDA VIRULASED SAID KAKS LÕIMUMIS-STIPENDIUMI

Eile andis rahvastikuminister Paul-Erik Rummo üle lõimumisstipendiumi Narva Juhkentali koolile, Ida-Virumaa juudi kogukonnale ja Tartu haritlaste liidule.

„Sõna „integratsioon“ kõlab nii sageli, et me mõnikord ei mõistagi enam selle mõtet, see on aga lihtne: ühendada ühel maal ja ühes riigis elavaid eri kultuuridest inimesi ühise tuleviku nimel. Ja lõimumisprotsessid aitavad sellele kaasa,“ ütles minister kolme 10 000 krooni suurust preemiat üle andes.

Irina Tokareva

Severnoje Poberezje 02.03.2005

IV.1.4. Parimate integratsiooniprojektide arendusstipendiumid

Integratsiooni Sihtasutus – 31 680 kr

Igal aastal väljaantavate arendusstipendiumide eesmärk on motiveerida uute integratsiooniprojektide väljatöötamist. Stipendiumile võivad kandideerida eelneva aasta jooksul elluviidud projektide väljatöötajad ja korraldajad. 2004. aasta edukate integratsiooniprojektide eest eraldati stipendiumid järgmistele organisatsioonidele: MTÜ Ida-Virumaa Juudi Kogukond, projekt „Ida-Virumaa Juudi kogukonna panus Ida-Virumaa mitmekultuurilise keskkonna formeerimisel“, Narva Juhkentali Kool, projekt „Vabaduse teekond ajast aega“ ja MTÜ Tartu Haritlaste Liit, projekt „Koos oleme üks pere – riskirühma lastele“.

IV.2. MISSIOON: Toetada noorteühingute ja õpilasomavalitsuste arengu järjepidevust, et tagada muukeelsetele noortele enam ühistegevuse võimalusi ning kujundada nende ühiskonnapädevust

2. Noorte koostöö ergutamine noorsootöö valdkondades erinevatel teemadel noorsootöösutuste võimalusi kasutades (projektikonkurss)

Haridusprogrammide Keskus – 443 387 kr

PROJEKTIKONKURSS „NOORTEÜHINGUTE JA ÕPILASOMAVALITSUSTE LIIDRITE KOOLITUS“

2004. aastal läbi viidud projektikonkursi võitis Eesti Noorteühingute Liit (ENL). Projekti eesmärgiks oli Eesti noorteühenduste jätkusuutlikkuse arendamine. Projekti raames:

- viidi läbi kolm 2-päevast koolitust „Noorteorganisatsiooni jätkusuutlik arendamine“ (osalesid 60 noort 30-st noorteühingust; 2 rühma eesti keeles, 1 rühm vene keeles);
- viidi läbi kolm infopäeva teemal „Õpilasomavalitsuse juhtimine ja arendamine“;
- anti välja infovoldik *Noorteühendus ja seadusandlus* eesti ja vene keeles (1 000 eksemplari), mis on kättesaadav ka ENL kodulehel www.enl.ee;

- 2005. aasta septembris pidi projekti järgi valmima käsiraamat *Noorsootöö jätkusuutlik arendamine* eesti ja vene keeles. ENL ei näinud suvel enam uue raamatu väljaandmise vajadust, sest 2005. aasta kevadel ilmusid Euroopa Noored Eesti büroo poolt põhjalikud noorsootööalased käsiraamatud T-kit'id.

PROJEKTIKONKURSID "NOORTE OMAALGATUSLIKUD PROJEKTID"

I poolaastal 2005 menetleti 2004. aasta projektikonkursi tulemusena rahastatud 7 projekti lõpparuandeid. 2005. aastal viidi läbi kaks projektikonkurssi, mille eesmärgiks oli elavdada erinevast rahvustest noorte ühistegevust. Kahe konkursi raames toetati 11 projekti tegevusi.

Esimesele konkursile laekus tähtjaks kümme projekti, millest toetust pälvisid 9. Projektide raames viidi ajavahemikul 01. mai 2005 – 30. november 2005 läbi järgmised tegevused: suvekool 100 gümnaasiuminoorele; matkad, ekskursioonid; puhkelaager erineva kultuuritausta ja keelega, aga sarnase erivajadusega noortele; seiklusmäng, mille käigus noored õppisid partnerlikku suhtlemist, konfliktsituatsioonidest väljumist jms. Erinevatel üritustel osales kokku üle 1 600 noore.

Teisele konkursile laekus tähtjaks kolm projekti, millest toetust pälvisid kaks: Lohusuu Vallavalitsuse projekt „Muinasjutt ja tähtpäevad“ ja MTÜ Noored Toredate Mõtetega projekt „Tartu Noorteportaali „Tartu noorte Online Community““. Tegevused viiakse ellu ajavahemikus 01. detsember 2005 – 30. aprill 2006.

IV.2.3 Noorteühingute arengukavade uuring

Haridusprogrammide Keskus –540 574 kr

UURINGUD

1. Avatud Noortekeskuste olukorra kaardistamine

Hankekursile laekus tähtjaks neli pakkumist. Konkursi võitis OÜ MindPark, kelle partneriks uuringu läbiviimisel oli MTÜ Eesti ANK (EANK). Uuringu eesmärgiks oli kaardistada avatud noortekeskuste olukord ja võimalused, määratleda noortekeskuste üldised tunnused ning anda hinnang nende senisele tegevusele ja tegevusvõimele (sh muukeelsete noorte kaasamiseks noortekeskuste tegevusse).

Valimi lähtealuseks oli EANK koostatud avatud noortekeskuste nimekiri, mis hõlmas 127 ANKi üle Eesti. Küsitleti nii noori kui sidusgruppe. Valimi kirjeldus ja suurus:

1. avatud noortekeskuste esindajad (juhid, tavatöötajad, omanikud) – 90 inimest;
2. noored (avatud noortekeskuste tavakülalastajad, projektijuhid, mitte-külalastajad) – 244 inimest;
3. noorsootööga kokkupuutuvate sidusorganisatsioonide esindajad (kohalike omavalitsuste esindajad, koolide huvijuhid, teised noorsootöötajad) – 125 inimest.

Uuringu tulemusi on tutvustatud Tallinnas ja Narvas ning need on kättesaadaval MEISi kodulehel www.meis.ee.

2. Alaealiste probleemkäitumine ja alaealiste komisjonide tegevus

Hankekursile laekus 2 pakkumist. Konkursi võitis OÜ MindPark.

Uuringu eesmärgiks on saada ülevaade alaealiste õiguskorda mõjutavatest asjaoludest ning alaealiste komisjonide kohast probleemkäitumise ennetamisel ja tööst õiguserikkujatega. Uuringu käigus küsitletakse nii maakondlike kui kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonide esindajaid, alaealisi õiguserikkujaid ja alaealiste komisjonidega kokkupuutuvaid sidusgruppe. Valimi suurus on vähemalt 435 inimest. Esialgne uuringu läbiviimise aeg on 20. oktoober 2005 – 01. juuni 2006.

IV.3. MISSIOON: Arendada mitmekülgsemalt välja integratsioonitemaatika eesti- ja venekeelses meedias; tekitada ning laiendada eesti- ja venekeelse meediasüsteemi ühisosa; suurendada venekeelse meedia interaktiivsust; parandada venekeelse institutsionaal-utilitaarse info kättesaadavust ja kvaliteeti meedias, et soodustada venekeelse elanikkonna sotsiaalset osalust

IV.3.3. Raadiokanalite venekeelsete programmide ühiskonnaelu ja integratsiooniteemaliste saadete toetamine

PHARE PROGRAMM

Raadio 4 eetris oli 40 saatest koosnevat sari „Kontakt“, mis on ühiskonnaelu käsitlev saade noortele. Saated olid jälgitavad ka interneti kaudu.

IV.4. MISSIOON: Suurendada meedia- ja infovaldkonna professionaalide arvu mitte-eestlastest noorte seas; kasvatada regulaarse meediatarbimise harjumusega ning infoühiskonnas orienteeruda oskav uus mitte-eestlaste põlvkond

1. 4. Meediaharidus vene- ja eestikeelsetele põhi- ja keskkoolidele, eesti- ja vene õppekeelega koolide õpetajate meediakoolituse toetamine

Haridusprogrammide Keskus – 120 378 kr

EESTI JA VENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDE ÕPETAJATE MEEDIAKOOLITUS

Toetati eesti- ja vene õppekeelega üldhariduskoolide õpetajate täienduskoolituskursusi „Avalik intervjuu“ (20AP) ja „Meediaõpetuse didaktika III kooliastmele“ (20AP). Kursused viis läbi Tartu Ülikooli Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Kahepäevane koolitus „Avalik intervjuu“ toimus 9. ja 10. aprillil kakskeelsele grupile (11 inimest eesti ja 4 vene õppekeelega koolidest). Kursuse eesmärgiks oli õpetada koolijuhtidele, huvijuhtidele ja meediaõpetajatele meediasuhtluse põhitõdesid, avaliku intervjuu peamisi strateegiaid ja reegleid ning lahendada konfliktisituatsioone. Tagasisidest nähtub, et kursuse kakskeelsus ja vaba suhtlus löid sõbraliku õhkkonna. Koolituse väljakuulutamisel täheldati vene õpetajate passiivset huvi koolituse vastu.

„Meediaõpetuse didaktika III kooliastmele“ viidi läbi kahele koolitusgrupile – eesti õppekeelega koolitus toimus 17. aprillil ja vene õppekeelega koolitus 7. ja 8. mail. Eestikeelsel koolitusel osales 20 ja venekeelsel 10 inimest. Kursuse eesmärgiks oli anda ühiskonna-, ajaloo- jt õpetajatele, kes ei ole varem meediaõpetamisega kokku puutunud, ülevaade võimalikest meediaõpetuse viisidest teiste ainete raames (aktiivõppe meetodid, meedia lõimimine teiste ainete, meedia õpetamine läbiva teemana). Vene grupp tõi tagasisides korduvalt välja selle, et nende jaoks on positiivne meedia lisamine õppekavasid läbivate teemade hulka; selgus, et teadmine selle kohustuslikkusest tuli õpetajatele uudisena.

ÕPPEMATERJALID

TÜ Õppekava arenduskeskuse „Inimene ja ühiskond“ töögrupi töö efektiivsemaks muutmiseks korraldati 15.–18. augustil 2005 seminar Roostal „Abimaterjali ettevalmistamine meediaõpetuse teemade käsitlemiseks ajaloo ja ühiskonnaõpetuse raames eesti ja vene õppekeelega koolidele“. Seminar juhtideks olid K. Kella ja M. Räis. Seminaril osalesid valdkonna töörühma kõigi ainete esindajad, sh kaks inimest venekeelsest koolist. Seminari tulemusena valmis käsikiri *Meediaõpetus. Ülesanded põhikoolile*.

IV.5. MISSIOON: Tihendada eestlaste ja mitte-eestlaste omavahelist suhtlemist; tekitada ja arendada kultuuridevahelist dialoogi

IV.5.1. Vene- ja kakskeelsete) telesaadete projektide toetamine

Integratsiooni Sihtasutus – 758 649 kr

Vene- ja kakskeelsete telesaadete konkursi eesmärkideks on televisiooni rolli suurendamine integratsioonialases kommunikatsioonis ning venekeelse elanikkonna seniste vaatajaharjumuste muutmine ja Eestis toodetud televisioonisaadete mitte-eestlastest vaatajaskonna suurendamine.

2005. aastal korraldatud hanke võitis AA Visiooni toodetud telesari võistlismänguga noortele, mis jõuab eetrisse 2006. aastal.

Phare programmi toetatud saatesari „Dilemma“ oli eetris 2004/2005 hooajal Eesti Televisioonis. Kakskeelsed saated olid mõeldud nii eesti- kui venekeelsele vaatajale, sest neis saadetes puudutavad teemad on võrdselt huvitavad kõigile Eestis elavatele inimestele.

IV.5.3. Sotsiaalreklaami kampaania avalikkuse tähelepanu juhtimiseks Eesti mitmekultuurilisusele, meediasuhete korraldamine

Integratsiooni Sihtasutus – 170 033 kr

KAKSKEELSE AJALEHTEDE JA TRÜKISTE VÄLJAANDMINE

Koostöö tulemusena Phareprogrammiga valmisid 4 numbrit kakskeelset ajalehte Ruupor. Üks numbritest oli pühendatud vene gümnaasiumide reformile, millegaalates aastast 2007 rakendatakse mõnede ainete õppes eesti keelt; lehtedes käsitleti ka rahvusvähemuste noorte identiteeti jms. Lisaks eesmärgile olla infokandjad, on kakskeelsed ajalehed leidnud tänuväärset kasutamist keeleõppes.

IV.6. MISSIOON: Toetada mitte-eestlaste õiguslik-poliitilist integratsiooni

IV.6.2. Kodakondsuseksami sooritamiseks ja kodakondsuse taotlemiseks vajaliku praktilise informatsiooni kohta teavitamisprogrammi väljatöötamine ja rakendamine

Siseministerium – 350 000 kr

Kuna eelmisel aastal ilmunud "Kodaniku käsiraamat" osutus väga nõutuks, otsustas Integratsiooni Sihtasutus korraldada lisatiraaži väljaandmise kindlale sihtrühmale – kõigile gümnaasiumilõpetajatele. Vene õppekeelelega gümnaasiumide lõpetajad said käsiraamatu venekeelsed eksemplariid. Raamat jõudis seega ligi 12 000 peresse. Raamatu kogutiraaž on 24 000 eksemplari, mis on jagatud ametiühingute keskliidu kaudu tööstuses töötavatele inimestele, igasse kooli, igasse raamatukokku ja igasse kohalikku omavalitsusse. Osa raamatutest said Tallinna Puuetega Inimeste Koja liikmed.

Käsiraamat on Ameerika Ühendriikide suursaatkonna abiga valminud kogumik, mis sisaldab lihtsas keeles selgitusi ja teadmisi sellest, kuidas riiklik ja kohalikud omavalitsused toimivad ning mida on tavakodanikul kasulik sellest teada. Käsiraamatust saab näiteks ülevaate, kuidas on korraldatud poliitsei töö, kuidas taotleda mitmesuguseid toetusi ning millised on valitsuse ja kodaniku otsesuhtlemise kanalid. Samuti on põhjalikult käsitletud ravikindlustuse korraldus, kohaliku omavalitsuse ülesanded, üksikisiku maksud ja tarbija õigused-kohustused.

Käsiraamatu koostamisel ja trükisena väljaandmisel peeti eelkõige silmas ligi 50% Eesti täiskasvanud elanikkonnast, kes igapäevaselt Internetti ei kasuta ja seetõttu seal levivast infovoost kõrvale jäävad. Kui enamus käsiraamatusse koondatud eestikeelsest infost on veebikeskkonnas olemas, siis vene keelde ei ole mitmeid materjale varem tõlgitud.

IV.6.8. Kodakondsuseksami sooritamiseks ja kodakondsuse taotlemiseks vajaliku praktilise informatsiooni kohta teavitamisprogrammi väljatöötamine ja rakendamine

Üleminekutoetuse projekt

Töötati välja otsepostituskampaania läbiviimise tingimused ja vajalikud lisategevused teavitustegevuse tõhustamiseks.

Oktoobris kuulutati välja riigihange "Kodakondsuse eksami kommunikatsiooniprogramm".

IV.6.10. EV Põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksamiks valmistujate koolitusprogrammi väljatöötamine ja rakendamine

Üleminekutoetus (193 945 kr) + sõlmitud välisabilepingu raames 972 000 kr

2005. aasta kevadel kutsuti aktiivseid inimesi osalema konkursil, et välja valida määratlemata kodakondsusega isikute tulevased koolitajad. Konkursile laekus kokku 143 avaldust. CV-Online teostas eelvaliku etteantud kriteeriumite järgi, koolitajate andmebaasi kogunes 109 nime. Koolitajate valikuvõeti arvesse kandidaatide eesti ja vene keele oskus, varasem kogemus töötamisel mitte-eestlastega, soovitatavalt pedagoogiline haridus jne.

Samal ajal töötati välja määratlemata kodakondsusega isikute EV põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse eksamiks ettevalmistavate kursuste läbiviimiseks vajalikud nõuded.

Üleminekutoetuse projekti raames viidi läbi riigihange ja sõlmiti leping pakkujaga BDA Estonia OÜ/Saar Poll OÜ/Jaan Tõnissoni Instituut.

Lepingu esimeses etapis viidi läbi läbi arvamusuuring "Määratlemata kodakondsusega isikute suhtumisest Eesti kodakondsuse saamisen: teadmised ja soovid", mis hõlmas tuhandet määratlemata kodakondsusega isikut Eestis. Uuringu tulemusi esitleti novembris Rahvusraamatukogus. Uuringu viis läbi Saar Poll.

Uuringu tulemusel selgus, et 61% vastanutest soovib saada just Eesti kodakondsust. Eesti kodakondsuse taotlemise motiividest on esikohal soov tunda end läbi EV kodakondsuse Eesti ühiskonna täieõigusliku liikmena. Teadmised EV põhiseadusest on vastajate hinnangul aga suhteliselt kesised.

Lepingu järgmises etapis asus Jaan Tõnissoni Instituut koostama koolitajate koolituskava ning õppe- ja abimaterjale EV põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksamiks ettevalmistavate kursuste jaoks.

Jätkusid ettevalmistused määratlemata kodakondsusega isikute koolituse läbiviimiseks aastatel 2006 ja 2007.

IV.6.11. Määratlemata kodakondsusega isikute andmebaasi loomine ja andmete uuendamine üle X-tee sihtgrupi täpsustamiseks koolituse eesmärgil

IV.6.12. MEISi keeleõppijate registri ühildamine määratlemata kodakondsusega isikute andmebaasiga REKK-i tagasimaksesüsteemi kontrolli eesmärgil

2005. aastal viis Heiväl Consulting Group läbi vajadusuuringu, millesse olid kaasatud MEIS-i, KMA ja REKK-i esindajad. Vajadusuuringu tulemusel täpsustati esialgset lähteülesannet ning töötati välja miinimumnõuded määratlemata kodakondsusega isikute infosüsteemile, mis võimaldab anda ülevaadet kodakondsuskoolituse käigust, kursustele registreerunutest, kursuse läbinutest, eksami sooritanutest ja kodakondsuse taotluse esitanutest, samuti kodakondsuse saanutest. Kuna kodakondsuse taotlemise protsess on suhteliselt aeganõudev, ulatub sellise süsteemi eluiga üle projekti kestuse, võimaldades hinnata projekti tulemusi ka aastal 2010.

Infosüsteemi tehniline kirjeldus koostati Infoaudit OÜ poolt ja anti MEIS-ile ametlikult üle 7. septembril 2005. Tehniline kirjeldus edastati andmekaitse nõuete tagamiseks Andmekaitse Inspeksiooni. Detsembris saadi kinnitus tehnilise kirjelduse vastavuse kohta.

MISSIOON IV.7: Parandada muukeelsete töötute ja töötajate erialast eesti keele oskust kombineerituna riigikeele valdamisega, mis võimaldab neil edukalt integreeruda tööturule

*Riigikantselei eraldis – 299 620 kr
Euroopa Sotsiaalfond – 408 000 kr*

Euroopa Sotsiaalfondi projekti „Eesti-sisesed tööjõulähetused keelepraktika eesmärgil” raames osaleb riigikeele tasemeõppes 255 muukeelset politsei- ja päästetöötajat, neist 145 Eestisiseses lähetustes. Lähetusprojekti kaasatakse 105 muukeelset päästetöötajat ja 40 politseitöötajat Ida-Virumaalt, Tallinnast ja Harjumaalt. Pääste- ja politseitöötajad viibivad lähetuses keelepraktika eesmärgil 1 kuu. Lisaks toimuvad 30 eestikeelse politseitöötaja 1 kuu pikkused lähetused venekeelsetesse piirkondadesse (töö- ja elukeskkond), et elavdada eesti keele praktiseerimist muukeelsetes piirkondades.

V osa: "Riikliku programmi juhtimine, hindamine ja asutuste tegevusvõime suurendamine"

V.1.1. Integratsiooni Sihtasutuse nõukogu ja auditi komitee töö korraldamine, projektide hindamine konkurssidel

Integratsiooni Sihtasutus – 77 358 kr

V.1.2. Integratsioonialaste uuringute ja projektihindamiste korraldamine, aastaraamatujm trükiste väljaandmine, ettekanded konverentsidel

Integratsiooni Sihtasutus – 624 645 kr

Integratsiooni Sihtasutuse tellitud uuringu "Integratsiooni monitooring 2005" viis läbi Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi uurimisrühm koosseisus Raivo Vetik, Klara Hallik, Jüri Kruusvall, Ivi Proos, Iris Pettai, Marje Pavelson ja Gerli Nimmerfeldt. Jaanuaris 2005 läbi viidud üleriigilises küsitluses olid vastajateks 1000 inimest vanuses 15–74 aastat. Lisaks põhivalimile küsitleti eraldi veel 200 eestivenelast vanuses 15–19 aastat. Seekordne oli juba kolmas integratsiooni monitooring (eelmised toimusid aastatel 2000 ja 2002).

Monitooringu andmetest selgub, et viimase kolme aastaga on suurenenud nende eestlaste osakaal, kes peavad eestivenelaste elu- ja mõttelaadi enda omast erinevaks ja keda häirib nende juures nii eesti keele oskuse puudumine kui ka teistsugune käitumine ja elulaad.

Uuringust selgus ka, et planeeritud venekeelse gümnaasiumi üleminekut kakskeelsele õppele ohustab infopuudus, sest ei teata, milises tempos ja mahus eestikeelsele õppele üle minnakse, kui võrd on koolidel endil võimalusi ülemineku tempo valimiseks ning kui võrd on üleminek kaetud vajamineva ressursiga.

Mitme aasta võrdluses võimalik mõlema rahvusgrupi osas välja tuua ka positiivseid arenguid. Näiteks identifitseerivad eestivenelased end üha enam Eesti kodanikena. Eestlaste puhul on samas positiivseks arenguks see, et üle poolte vastanutest (54%) oleks nõus sellega, et mitte-eestlased saaksid kodakondsuse lihtsustatud korras. See tähendab, et eestlased on valmis eestivenelasi tunnustama Eesti kodanikkonna osana.

Positiivne on ka tendents, et eestivenelaste sotsiaal-majandusliku toimetuleku näitajad lähenevad eestlaste omadele. Kui varasemad monitooringud viitasid asjaolule, et suhteliselt raske on leida tööd venekeelsetel noortel, siis esmakordselt on küsitluse andmetel eestlastega lähedane osakaal noori venelasi hõivatud spetsialistidena (19% eestlaste 21% vastu).

V.1.3. MEISI projekti- ja tugiuksuse juhtimine

Integratsiooni Sihtasutus – 2 700 000 kr

Integratsiooni Sihtasutuse tegevuskulud, sealhulgas uute projektide ettevalmistamine.

V.1.4. Välisabi projekti „Mitmekultuuriline Eesti“ juhtimiskulud

Integratsiooni Sihtasutus – 343 943 kr

V.1.5. Phre 2003 (grandi juhtimisüksus ja programmi-ametniku tugiüksus) juhtimine

Siseministeeriumi eraldis – 577 055 kr

Haridus- ja Teadusministeeriumi eraldis – 1 287 200 kr

Phare programm – 107 000 kr

EL Phare programmi „Eesti keele õpeja eestikeelne õpe muukeelsele elanikkonnale 2003/004-582.03.04“ kaasfinantseerimine Integratsiooni Sihtasutuse Phare 2003 programmiametniku tugiüksus. EL Phare eesti keele õppe projekti juhtimis- ja halduskulud.

V.1.6. Integratsioonialased uuringud, aastaaruanne, tegevuskavad

Riigikantselei eraldis – 76 329 kr

Riikliku Integratsiooniprogrammi aastaaruande koostamine; iga-aastaste tegevuskavade täitmise järelevalve.

V.1.7. EL Phare programmi tehnilise abi projekti „Riikliku programmi „Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000–2007“ aastate 2000–2003 analüüs ja prioriteetsete struktuurifondide integratsioonialaste projektide rahastamise kava koostamine, ettevalmistamine ja kaasfinantseerimine

Siseministeeriumi eraldis – 403 182 kr

Accession Facility – 1 581 840 kr

Euroopa Liidu Accession Facility projekti „Riikliku programmi vahetamine ja projektide raamplaan“ raames telliti riikliku integratsiooniprogrammi vahetamine ja uute projektide raamplaan koostamine. Konsultatsioonifirma Ernst ja Young läbiviidud hinnangut kasutatakse lähtealusena konkreetsete meetmete väljaarendamiseks, mida finantseeritakse riigieelarvest ja välisabist, sh EL struktuurifondidest kaasfinantseeringuna Riikliku Arengukava järgmisel programmeerimisperioodil 2007–2013.

V.1.11. EL VI raamprogrammi projekt „Rahuprotsessid ühiskonnakonfliktides: konfliktide põhjuste mõistmiselt nende reguleerimisele“

Siseministeeriumi eraldis – 55 537 kr

Raamprogramm – 178 024 kr

Jätkus osalemine Euroopa Komisjoni 6. raamprogrammi 7. prioriteedi projektis "Kogukondlike konfliktide rahuprotsessid: konfliktide põhjuste mõistmiselt konfliktide lahendamisele" Projekti eesmärk on analüüsida kogukondlike konfliktide põhjuseid ja arenguid Euroopa Liidu liikmesriikides ja kandidaatriikides ning töötada välja vahendid ja valikud konfliktide lahendamiseks. Integratsiooni Sihtasutus osaleb koos Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudi sotsioloogide ning välispartneritega võrgustikus, mida koordineerib Pariisi Interdistsiplinaarse Võrdleva Uuringu ja Sotsiaalteaduste Instituut.

V.1.12 EL Transition Facility projekti “Kodakondsuseta isikute integratsiooni toetamine” projekti tugiüksus

Siseministeeriumi eraldis – 566 770 kr

V.2. MISSIOON: Korraldada riikliku programmi haridusministeeriumi vastutusala juhtimine ja hindamine, et tagada programmi areng, tõhus rakendamine ja põhieesmärkide saavutamine

V.2.1. Programmi arendamine, juhtimine, hindamine

Haridusprogrammide Keskus – 1 592 217 kr

Rakendati riikliku integratsiooniprogrammi tegevuskavasid Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) vastutusalas vastavalt ministeeriumi ja sihtasutuse vahelisele lepingule. HTMile esitati järgmised dokumendid: HPK 2004. aasta tegevus- ja finantsaruanne, HPK 2005. aasta tegevusplaan ja eelarve, HPK 2005 I poolaasta tegevus- ja finantsaruanne ja HPK 2006. aasta tegevuskava ja eelarve. Jaanuar–märts 2005 viidi AS KPMG Estonia poolt läbi HPK arendamise nõustamine: tuvastati HPK peamised probleemvaldkonnad, sõnastati HPK tegevuse juhtmõte ja projektijuhtide roll, määratleti projektijuhtide koolitusvajadus. Lähtudes HPK töötajate koolituskavast osalesid HPK töötajad järgnevatel koolitustel: Power Point, Excel, kvaliteedijuhtimine avalikus sektoris ning esinemisoskuste arendusprogramm.

Integratsiooni sihtasutuse nõukogu 2005

Governing board of the integration foundation 2005

Nimi/Name	Ametikoht Position
Paul-Eerik Rummo	Rahvastikuminister, nõukogu esimees <i>Minister without portfolio for Population Affairs, Chairman of the Board</i>
Mailis Reps	Haridus- ja teadusminister <i>Minister of Education and Research</i>
Sergei Ivanov	Riigikogu liige <i>Member of Parliament (Riigikogu)</i>
Ants Pauls	Riigikogu liige, nõukogu aseesimees <i>Member of Parliament (Riigikogu), Deputy Chairman of the Board</i>
Einike Uri	Siseministeerium, rahvastiku asekancler <i>Deputy Secretary-General for Population Affairs, Ministry of Internal Affairs</i>
Ignar Fjuk	Ühenduse Alkoholivaba Eesti (AVE) esimees <i>Chairman of the Estonian Temperance Union</i>
Mati Heidmets	Tallinna Pedagoogikaülikooli professor <i>Tallinn Pedagogical University, Professor</i>

Töötajad/Staff

Tanel Mätlik Sihtasutuse juhataja / Director	tanel.matlik@meis.ee
Kristina Pirgop Juhataja abi/ Projektijuht/Aid to the Director/Project Manager	kristina.pirgop@meis.ee
Kristina Riis Sekretär-assistent/ Secretary-assistant	kristina.riis@meis.ee
Monika Pertel Peraamatupidaja/ Chief Accountant	monika.pertel@meis.ee
Merike Kroben Raamatupidaja/ Accountant	Merike.kroben@meis.ee
Anu Kuusik Raamatupidaja/ Accountant	Anu.kuusik@meis.ee
Hille Hinsberg Avalike suhete juht/ Head of Public Relations	hille.hinsberg@meis.ee
Kaie Kõrtsini Infosüsteemide haldur/ Manager of Information Systems	kaie.kortsini@meis.ee
Kristi Lillemägi Struktuurifondide üksuse juht/ Head of Structural Funds Unit	kristi.lillemagi@meis.ee
Liilika Raudhein Projektijuht/ Project Manager	liilika.raudhein@meis.ee
Helen Hõbemägi Projektijuht/ Project Manager	helen.hobemagi@meis.ee
Helena Metslang Projekti konsultant/ Project Consultant	helena.metslang@meis.ee
Ave Härsing Projektijuht/ Project Manager	ave.harsing@meis.ee
Ülle Kraft Üleminekutoetuse tugiuksuse juht/ Head of Transition Facility Unit	ylle.kraft@meis.ee
Liina Kirsipuu Projekti konsultant/ Project Consultant	liina.kirsipuu@meis.ee
Hille Hinsberg Projektijuht, PEACE-COM, EL 6.raamprogramm/ Project Manager, PEACE-COM, EU 6. Framework Programme	hille.hinsberg@meis.ee
Klara Hallik Projekti ekspert, PEACE-COM, EL 6. raamprogramm/ Project Manager, PEACE-COM, EU 6. Framework Programme, Project Expert	hallik@iiss.ee
Katrin Tamme Noorsootöö projektijuht/ Project Manager (Youth Projects)	katrin.tamme@meis.ee
Karin Rätsep Phare administratiivdirektor/ Administrative Director	karin.ratsep@meis.ee

Iris Järv Finantsspetsialist/ Financial Assistant	iris.jarv@meis.ee
Eda Silberg Haridusprogrammide keskuse juht/ Head of Centre for Educational Programmes	eda.silberg@meis.ee
Toivo Sikk Haridusprogrammide keskuse projektijuht/ Project Manager, Centre for Educational Programmes	toivo.sikk@meis.ee
Reet Salu Haridusprogrammide keskuse projektijuht/ Project Manager, Centre for Educational Programmes	reet.salu@meis.ee
Marika Flaur Haridusprogrammide keskuse projektijuht/ Project Manager, Centre for Educational Programmes	marika.flaur@meis.ee
Evelin Müüripeal Haridusprogrammide keskuse projektijuht/ Project Manager, Centre for Educational Programmes	Evelin.myyripeal@meis.ee
Tiina Kuurmaa Haridusprogrammide keskuse assistent/ Assistant, Centre for Educational Programmes	tiina.kuurmaa@meis.ee
Irene Käosaar Keelekümbluskeskuse juht / Head of Language Immersion Centre	irene@kke.ee
Aivar Liivrand Hiliskeelekümblyuse programmi juht/ Manager, Late Immersion Programme	aivar@kke.ee
Maire Kebbinau Varase keelekümblyuse programmi juht/ Manager, Early Immersion Programme	maire@kke.ee
Svetlana Belova Alushariduse programmi juht/ Manager, Immersion Programme in Kindergartens	svetlana@kke.ee
Kai Völli Keelekümblyuskeskuse õppevara arendusjuht/ Manager – Teaching Materials Development	kai@kke.ee
Evi Mõttus Keelekümblyuskeskuse koolitusjuht/ Training Manager	evi@kke.ee
Maie Jürgens Keelekümblyuskeskuse assistent/ Language Immersion Centre Assistant	maie@kke.ee